«ئىنجىل 10-قىسىم»

«ئەفەسۇسلۇقلارغا»

© مۇقەددەس كىتاب 2012
CC BY-SA 4.0
www.mukeddeskalam.com
«ئۇيغۇرچە كالام تەرجىمىسى»

ئىنجىل 10-قىسىم

«ئەفەسۇسلۇقلارغا»

روسۇل پاۋلۇس ئەفەسۇس شەھىرىدىكى جامائەتكە يازغان سالام مەكتۇپ

كىرىش سۆز

خۇش خەۋەرنى تارقىتىش سەۋەبىدىن رىم شەھىرىدىكى زىندانغا سولانغان روسۇل پاۋلۇسنىڭ ئەفەسۇس جامائىتىدىكىلەرگە يازغان بۇ مەكتۇپىنى، ئىنجىل ئىچىدە «تەلىماتنىڭ يۇقىرى پەللىسى» دېيىشكە بولىدۇ. ئۇنىڭدا خاتىرىلەنگەن ۋەھىيلەر مۇقەددەس كىتاب ئىچىدە مەنىسى ئەڭ چوڭقۇرلىرىنىڭ بىرىدۇر.

ئەفەسۇس شەھىرى ھازىر خارابىلىك بولۇپ، ھازىرقى تۈركىيەدىكى «سەلجۇك» دېگەن شەھەرگە يېقىن.

مەزكۇر خەت كىمگە قارىتا يېزىلغان؟

ئىلگىرى روسۇل پاۋلۇس ئەفەسۇس شەھىرىدە ئون سەككىز ئاي تۇرۇپ، بۇ جايدىكى جامائەتكە تەلىم بەرگەنىدى. ئۇ بۇ جامائەتكە نىسبەتەن خۇدانىڭ ئاساس سالغۇچى قورالى بولغانىدى (ئىنجىل، «روسۇللارنىڭ پائالىيەتلىرى» 19-بابنى كۆرۈڭ).

خەتنى تەپسىلى ئوقۇيدىغان بولساق، بىزگە خەتتىكى بەزى سۆزلەر غەلىتە تۇيۇلىدۇ،

مەسىلەن: «سىلەرنىڭ رەب ئەيساغا باغلىغان ئېتىقادىڭلار ۋە بارلىق مۇقەددەس بەندىلەرگە بولغان مۇھەببىتىڭلار توغرۇلۇق ئاڭلىغاندىن تارتىپ...» (14:1)، «سىلەر بەلكىم... خۇدانىڭ ماڭا ۋەھيي بىلەن سىرنى ئايان قىلغانلىقى توغرۇلۇق خەۋەردار بولىسىلەر» (3-2:3). بۇ سۆزلەر، پاۋلۇسنى خەتنى تاپشۇرۇۋالغۇچىلار بىلەن ئەزەلدىن تونۇشمايدىغاندەك تۇيغۇنى بېرىدۇ.

خەتنىڭ بەزى ساقلىنىپ قالغان كونا كۆچۈرمىلىرىدە، بېشىدىكى «ئەفەسۇستىكى مۇقەددەس بەندىلەرگە...» دېگەن سۆزلىرىدىكى «ئەفەسۇستىكى» دېگەن سۆز تېپىلمايدۇ. پاۋلۇسنىڭ خەتتە ئەفەسۇستىكى جامائەتتىكى ئايرىم شەخسلەر توغرۇلۇق ئېيتقان سۆزلەر ئىنتايىن ئازدۇر؛ بىراق خەتنىڭ ئاخىرىدا، ئۇ «ئەمدى سىلەر مېنىڭ توغرامدىكى ئىشلاردىن... خەۋەرلىنىشىڭلار ئۈچۈن، سۆيۈملۈك قېرىندىشىم ... بولغان تىكىكۇس سىلەرگە ھەممە ئىشلارنى مەلۇم قىلىدۇ... ئۇ... كۆڭلۈڭلارنى رىغبەتلەندۈرگەي...» دەپ يازىدۇ (22-21:6). بۇ سۆز پاۋلۇسنىڭ خەتنى ئوقۇغۇچى جامائەتكە ھەقىقەتەن تونۇش ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ.

ئۇنداقتا بىز يۇقىرىدىكى زىتلىقنى قانداق چۈشىنىشىمىز كېرەك؟ بۇنىڭغا بېرىلىدىغان جاۋاب ئىنتايىن ئاددىي. پاۋلۇس زىنداندا ياتقاندا خىزمەتدىشى تىكىكۇس ئارقىلىق ئاز دېگەندە ئۈچ پارچە خەتنى جامائەتلەرگە يوللىغان. خەتلەر ئىچىدە، پاۋلۇسنىڭ يۇز تۇرانە كۆرۈشمىگەن كولوسسىدىكى جامائەتتىكىلەرگە يوللىغان خېتىمۇ بار («كول.» 1:2، 7:4، 16نى كۆرۈڭ). ئىشىنىمىزكى، «ئەفەسۇسلۇقلارغا» يېزىلغان مەكتۇپ پاۋلۇسنىڭ «پۈتكۈل جاھاندىكى جامائەت» توغرۇلۇق ئۆزى قوبۇل قىلغان ۋەھىيلەرنىڭ تولۇق بايانى بولسۇن دېگەن مەقسەتتە يېزىلغان. شۇڭا ئۇ ئۇنى «ئاممىۋىي خەت» سۈپىتىدە، بىرنەچچە نۇسخا كۆچۈرۈپ باشقا جامائەتلەرگە يوللاشنى تاپىلىغان. تىكىكۇسنىڭ ۋەزىپىسى «ئەفەسۇستىكى مۇقەددەس بەندىلەرگە» دەپ يېزىلغان خەتنى ئەفەسۇستىكى جامائەتكە، باشقا جامائەتلەرگە ئەۋەتىلگەن كۆچۈرمىلەرنى باشقا جامائەتلەرگە تاپشۇرۇشتىن ئىبارەت ئىدى. باشقا كۆچۈرمىلەردە «ئەفەسۇستىكى مۇقەددەس بەندىلەرگە» دېگەن سۆز يوق ئىدى، ئەلۋەتتە. بۇ باشقا كۆچۈرمىلەرنىڭ بېشىدا پەقەت: «مۇقەددەس بەندىلەرگە، يەنى مەسىھ ئەيسادا ئىخلاسمەن بولغانلارغا...» دەپ يېزىلغان بولۇپ، بۇ ئىبارە بارلىق ئىشەنگۈچىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، شۇڭلاشقا بۇ مەكتۇپ بىرگىمۇ يېزىلغان بولىدۇ. «كول.» 16:4دە تىلغا ئېلىنغان (لائودىكىيەدىكىلەرگە يېزىلغان) خەت دەل ئاشۇ

كۆچۈرملەردىن بىرى دەپ قارايمىز (لائودىكىيە كولوسسىگە يېقىن ئىدى). خۇداغا تەشەككۈر، بۇ خەتلەر بىز ئۈچۈن ساقلىنىپ قالغان!

بىز تۆۋەندە مەزكۈر كىتابتىكى ۋەھىيلەردە ئىشلىتىلگەن بەزى سۆزلەرنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتىمىز. بۇ سۆزلەر ئالاھىدە مەنىدە ئىشلىتىلگەن؛ ئەگەر ئوقۇرمەنلەرنىڭ بۇ جەھەتتە چۈشەنچىسى بولمىسا، بەزى ئۇقۇشماسلىق ياكى چۈشەنمەسلىكلەر كېلىپ چىقىشى مۇمكىن. ئوقۇرمەنگە خەتنىڭ بەزى جايلىرىنى چۈشىنىش تەس تۇيۇلسا، ئۇلارنىڭ خۇدادىن ياردەم تىلەپ ئوقۇشنى داۋاملاشتۇرۇشىنى ئۈمىد قىلىمىز. ھەتتا روسۇل پېترۇس بىر خېتىدە خىزمەتدىشى پاۋلۇس توغرۇلۇق: «ئۇنىڭ مەكتۇپلىرىدە بەزى چۈشىنىش تەس ئىشلار بار...» دەپ يازغان. خۇداغا تەشەككۈر، «چۈشىنىش تەس» دېگىنى «چۈشىنىشكە بولمايدۇ» دېگەنلىك ئەمەستۇر. ئىشىنىمىزكى، خۇدا ھەرقايسىمىزغا چۈشىنىش قابىلىيىتى ئاتا قىلىدۇ.

ئوقۇرمەنلەر يەنە رىمدىكى جامائەتكە («رىملىقلارغا») يېزىلغان مەكتۇپكە قوشقان «كىرىش سۆز»ىمىزدىن پايدىلانسىمۇ بولىدۇ. ئۇنىڭدا: «روھ»، «جان»، «تەن»، «ئەت»، «ئەتلىك» ياكى «ئەتلەر» قاتارلىق مۇھىم ئىبارىلەر تونۇشتۇرۇلغان.
«مەسىھتە» دېگەن ئىبارە توغرۇلۇق قايتىلايمىز: — «بۇ بەلكىم روسۇل پاۋلۇسنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئىبارىلىرىدىن بىرى بولۇشى مۇمكىن، ئۇنىڭ مەنىسى: «مەسىھنىڭ خوجايىنلىقى ۋە يېتەكچىلىكى ئاستىدا، مەسىھ بىلەن بىر بولغاندا، مەسىھكە باغلانغاندا، مەسىھكە مەنسۇپ بولۇپ، ئۇنىڭ يېتەكچىلىكىدە، ئۇنىڭدىن ئىلتىپات، كۈچ-قۇدرەتنى ئالغاندا...» قاتارلىقلاردۇر. «رەبدە»، («رەببىمىزدە») ياكى «مەسىھ ئەيسادا»، «روھتا» ۋە «خۇدادا» دېگەن ئىبارىلەرمۇ يەنە رەبكە ياكى مەسىھ ئەيساغا، (مۇقەددەس) روھقا ۋە خۇداغا نىسبەتەن ئوخشاش بولغان تەرەپتىكى مۇناسىۋەتلەرنى بىلدۈرىدۇ».

«مۇقەددەس بەندىلەر»

گرېك تىلىدا بۇ بىرلا سۆز «مۇقەددەسلەر» («خاگىئوي») دېگەن سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ. ئىنجىلدا «مۇقەددەس» دېگەن سۆز ئىبرانىي ھەم ئەرەب تىلىدىكى

«قۇدەش» ياكى «قۇددۇس»نىڭ ئەسلىي مەنىسىدە ئىشلىتىلىدۇ — دېمەك، مەنىسى «خۇداغا ئالاھىدە مەنسۇپ»، «خۇداغا ئايرىلغان»، «خۇداغا ئاتاپ»، «مۇتلەق پاك» دېگەنلىكتۇر.

خۇدانىڭ «مۇقەددەس بەندىلەر»ى بولسا ئۇنىڭ ئالاھىدە ئۆزىنىڭ قىلغان خەلقىنى كۆرسىتىدۇ؛ ئۇلارنىڭ «مۇقەددەس» دەپ ئاتالغىنى، يەنى «مۇقەددەس قىلىنغانلىق»ى ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئەمەللىرى ئارقىلىق ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ مېھىر-شەپقىتى بىلەن ئۇلارنى گۇناھدىن قۇتقۇزۇشىدىن بولىدۇ. «رىملىقلارغا»دىكى «ھەققانىي قىلىش» توغرۇلۇق ئىزاھاتلارنىمۇ كۆرۈڭ.

«سىر»

ئىنجىلدا تىلغا ئېلىنغان «سىر» (گرېك تىلىدا «مىستېرىئون») خۇدا ئەسلى يوشۇرۇپ كەلگەن، مانا ئەمدى ئاشكارىلىغان مەلۇم بىر ئىشتىن ئىبارەتتۇر. ئىنجىلدىكى «سىرلار»نى مەلۇم جەھەتلەردىن «سىرلىق»، ياكى «چۈشىنىش تەس» دېيىشكە بولىدۇ، ئەلۋەتتە؛ لېكىن بىرىنچى تۈپ مەنىسى بۇ جەھەتلەرنى كۆزدە تۇتمايدۇ، ئەكسىچە «خۇدا ئاۋۋال يوشۇرغان، ئاندىن ئاشكارىلىغان ئىش»نى كۆرسىتىدۇ.

«جامائەت» توغرۇلۇق سىر

ئىنجىلدا «جامائەت»نىڭ تۆۋەندىكى مەنىلىرى بار: —

(1) پۈتكۈل جاھاندىكى (ئۇ دۇنيادىكى ھەم بۇ دۇنيادىكى) مەسىھكە تەۋە بولغانلارنىڭ ھەممىسىنى كۆرسىتىدۇ؛ دېمەك، توۋا قىلىپ، مەسىھكە ئېتىقاد باغلاپ خۇدانىڭ روھى ئارقىلىق يېڭى ھايات (خۇدانىڭ ئۆز ھاياتى)نى قوبۇل قىلغانلارنىڭ ھەممىسى، خۇدانىڭ پەرزەنتلىرىدۇر.

(2) ئۆلگەن چاغدا، خۇدانىڭ ھاياتىغا ئىگە بولغانلارنىڭ روھلىرى مەسىھنىڭ دەرگاھىغا بىۋاستە ئۆتىدۇ؛ خۇدا تىرىلىش كۈنىدە بۇ روھلارنى «يېڭى تەن» بىلەن كىيىندۈرگۈچە ئۇلار مەسىھ بىلەن بىللە تۇرىدۇ. شۇنىڭ بىلەن جامائەتنىڭ بىر قىسمى زېمىندا، يەنە بىر قىسمى جەننەتتە مەسىھ بىلەن بىللە بولىدۇ، دېيىشكە بولىدۇ.

(3) مەلۇم بىر جايدا مەسىھكە تەۋە بولغان بارلىق كىشىلەرنى شۇ جايدىكى «جامائەت» دېيىشكە بولىدۇ.

مەزكۇر مەكتۇپنىڭ مەقسىتى دەل «جامائەتنىڭ سىرى» توغرۇلۇق چۈشەنچە بېرىشتىن ئىبارەت. «خۇش خەۋەر»نىڭ ئۆزىمۇ بىر «سىر» ئەمەس؛ ئىسرائىلدىكىلەر ھەم «يات ئەللىكلەر» (يەھۇدىي ئەمەسلەر)نىڭ مەسىھكە ئىمان ئېيتىپ نىجاتلىققا ئېرىشىدىغانلىقىمۇ بىر «سىر» ئەمەس؛ چۈنكى بۇ ئىشلار تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەر ئارقىلىق ۋەدە قىلىنغان ھەم ئالدىنئالا ئېيتىلغانىدى. پاۋلۇس «رىملىقلارغا» يازغان خېتىدە بۇنى بىزگە ئۇقتۇردۇ (1:2). لېكىن «ئەفەسۇسلۇقلارغا» يازغان خېتىدە ئۇ بىزگە، مەسىھ ئەيسا دۇنياغا تۇنجى قېتىم كەلگەنگە قەدەر «جامائەتتىكى ئىشلار» پەيغەمبەرلەرگە بىۋاستە ۋەھىي قىلىنغان ئەمەس، دەپ ئۇقتۇردۇ. دېمەك، «جامائەت»نىڭ ئۆزى چوڭ بىر «سىر»دۇر. ئىلگىرىكى چاغلاردا جامائەت توغرۇلۇق ھېچقانداق ۋەھيىنىڭ بولماسلىقىنىڭ تۆۋەندىكى بىرنەچچە ئالاھىدە تەرەپلىرى بار: —

(ئا) خۇدا مەسىھنى پۈتكۈل ئالەمنىڭ ھەممىسىگە باش قىلىپ ئۇنىڭدا ھەممىنى بىرلەشتۈردۇ؛ بۇ ئىش ئارقىلىق ئۇنىڭ شان-شەرىپى چەكسىز ئايان قىلىنىدۇ (10:1).
(ئە) «جامائەت» خۇدانىڭ نادىر ھۈنىرى ھەم ئىجادىيىتى بولۇپ (10:2)، ئۇ ئۇنىڭ ئەمەللىرى ئىچىدە ئەڭ ئۇلۇغ، ئالەمچە بولغان بارلىق نىشان-مۇددىئالىرىنىڭ مەركىزى ۋە روشەن نەمۇنىسىدۇر (10:3).
(ب) «يات ئەللىكلەر» (يەھۇدىي ئەمەسلەر) يەھۇدىي خەلقى بىلەن بىللە خۇدانىڭ مەسىھتە بولغان بايلىقلىرىغا ئورتاق مىراسخور بولىدۇ (2:11-22).
(پ) «يات ئەللىكلەر» يەھۇدىيلار بىلەن تەڭ مەسىھنىڭ تېنى، يەنى جامائەتتىكى ئورتاق ئەزالار بولىدۇ (6:3).
(ت) جامائەت «مەسىھنىڭ ياتلىق بولغان قىزى»دۇر (5:22-33).

مۇنداق ئوخشىتىشنىڭ مەنىسى دەل شۇكى، يىگىت ئۆز ئەمرىگە ئالىدىغان قىزنى تويدا ئۆزىگە ھازىر قىلغاندەك، مەسىھ جامائەتنى ئۆزىگە كۈيۈپ پىشقان، تولىمۇ ساپ دىللىق، سادىق بولغان قىز سۈپىتىدە ئۆزىگە ھازىر قىلىدۇ. توي بولسا جەننەتتە بولىدۇ («ۋەھ.» 7:19-9، 9:21-10نى كۆرۈڭ).

جامائەت مەزكۇر خەتتە تۆۋەندىكى مەنىلەردە تونۇشتۇرۇلىدۇ: —

(ئا) خۇدانىڭ ئائىلىسى

جامائەتنىڭ ھەربىر ئەزاسى خۇدانى شەخسەن «ئاتام» دەپ تونۇيدۇ (5:1، 19:2، 1:5، قاتارلىقلار).

(ئە) مەسىھنىڭ تېنى (6:3، 16:4)

مەسىھ ئۆز تېنىنىڭ بېشىدۇر؛ ئۆزىگە مەنسۇپ بارلىق ئادەملەر «ئۇنىڭ تېنىدىكى ئەزالار»دۇر. ئادەمنىڭ جىسمانىي تېنىدىكى ئەزالارغا ئوخشاش، مەسىھنىڭ تېنىدىكى ھەربىر ئەزانىڭ ئۆزىگە خاس رولى ۋە فۇنكسىيەسى باردۇر. تەندىكى ئەزالار (ھەربىر ئېتىقادچى) خۇدانىڭ تىلسىمات پىلانى بويىچە بىر-بىرىگە باغلىنىپ، بىر-بىرىگە زىچ مۇناسىۋەتتە بولىدۇ (16:4)؛ ۋە جىسمانىي تەندىكى ئەزالارغا ئوخشاش، ھەربىر ئەزانىڭ باشقا ئەزالار بىلەن باغلانغان مۇناسىۋەت-ئالاقىسى بولىدۇ. مەسىھ ھازىر ئەرشلەردە «باش» بولۇپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، يەر يۈزىدە «تېنىدىكى ئەزالار» بولغان ئېتىقادچىلار ئارقىلىق كۆرۈنىدۇ ۋە ئىش بېجىرىدۇ.

(ب) مەسىھنىڭ ياتلىق بولىدىغان قىزى

خۇدا ئادەمئاتىمىزنى چوڭقۇر ئۇيقۇغا غەرق قىلىپ، ھاۋائانىمىزنى ئۇنىڭ يېقىنىنىڭ بىر قىسمىنى ئېلىپ، ئاندىن ھاۋائانىمىزنى ئۇنىڭ ئالدىغا ئېلىپ كەلگەنىدى. جامائەت بولسا مەسىھنىڭ ئۆلۈمدە ئۇنىڭ قېشىدىن خۇدا تەرىپىدىن ئېلىپ كېتىلىپ، ئاندىن مەسىھكە «ياتلىق بولىدىغان قىز» سۈپىتىدە تەقدىم قىلىنغان (5:27-32). توي بولسا مەسىھ يەر يۈزىگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن، ئەرشتە ئۆتكۈزۈلىدۇ؛ يىگىتنىڭ قىزنىڭ ئۆيىگە بېرىپ، قىزنى قوبۇل قىلىپ ئاندىن ئۆز ئۆيىگە شاد-خۇراملىقتا ئاپارغىنىدەك، مەسىھ يەرگە چۈشۈپ، ئۆزىگە تەۋە بولغانلارنىڭ ھەممىسىنى يەر يۈزىدىن ئېلىپ، ئۆزى بىلەن بىللە ئەرشكە ئېلىپ كېتىدۇ («1تېس.» 4:11-15، «ۋەھ.» 6:19-9، 9:21-10).

(پ) خۇدانىڭ ئىبادەتخانىسى

مەسىھكە ئىمان كەلتۈرگەن ھەربىر ئادەم خۇدانىڭ ئىبادەتخانىسىنىڭ بىر «تىرىك تېشى»غا ئوخشايدۇ. ئىبادەتخانا باشقا ھەرقانداق ئىمارەتكە قىلچە ئوخشىمايدۇ؛ ئۇ تىرىك، ئۇنىڭ ئۇستىگە

ئىزچىل ئۆسۈپ يېتىلمەكتە! مەسىھ بولسا دەل ئىبادەتخانىنىڭ ئۇلىنىڭ «بۇرجەك تېشى»دۇر (22-20:2). «قوشۇمچە سۆز»نىمۇ كۆرۈڭ.

(ت) خۇدانىڭ نادىر ھۈنىرى (10:2)

خۇدا جامائەت ئارقىلىق ئۆزىنىڭ كۆپ تەرەپلىك دانالىقىنى ھەتتا پەرىشتىلەرگە ۋە جىن-شەيتانلارغىمۇ كۆرسىتىدۇ. بۇ ئىش ھازىر يۈز بەرمەكتە ھەم كەلگۈسىدە تېخىمۇ روشەن ھالدا كۆرۈنىدۇ.

(ج) خۇدانىڭ «مۇكەممەل جەۋھىرى»

خۇدانىڭ «مۇكەممەل جەۋھىرى» مەسىھتە تېپىلىدۇ؛ مەسىھ ئۆزى شەخسەن جامائەتنىڭ ۋۇجۇدىدا، ھەربىر ئەزانىڭ روھ-قەلبىدە تۇرغاچقا، جامائەتنىمۇ ئۇنىڭ «مۇكەممەل جەۋھىرى» دېگىلى بولىدۇ (1:23، 13:4، «كول.» 1:19، 2:9).

(چ) خۇدانىڭ «يېڭى ئادەم»ى

ئادەمئاتىمىز ئەسلىدە «خۇدانىڭ سۈرەت-ئوبرازى» بولسۇن دېگەن مەقسەتتە يارىتىلغانىدى؛ لېكىن ئۇ گۇناھ سادىر قىلدى. مەسىھ مۇكەممەل ئادەم، «ھەقىقىي ئادەم» بولۇپ، «خۇدانىڭ سۈرەت-ئوبرازى»، يەنى خۇدانىڭ «يېڭى ئادەم»ىدۇر. ئۇ «ھەقىقىي ئادەم» سۈپىتىدە بولۇپ، خۇدانى ھەرتەرەپتىن تولۇق مەمنۇن قىلغان.

جامائەت مەسىھتە بولغاچقا، «مەسىھنىڭ تېنى» بولغان جامائەتنىمۇ «خۇدانىڭ يېڭى ئادىمى» دېيىشكە بولىدۇ. دېمەك، جامائەت «خۇدانىڭ يېڭى ئادىمى» سۈپىتىدە خۇدانىڭ خاراكتېرىنى، ئۇنىڭ قانداق بىر خۇدا ئىكەنلىكىنى دۇنياغا تونۇتىدۇ (15:2، 13:4).

خۇدانىڭ مېھىر-شەپقىتى؛ ئوغۇللۇققا (پەرزەنتلىككە) قوبۇل قىلىش

ئىنسانلار ئەسلى گۇناھكار بولۇپ، خۇدادىن ئايرىلىپ قالغانىدى؛ خۇدا ئۆزىنىڭ نىجاتلىقىدىكى مېھىر-شەپقىتى ئارقىلىق ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنى كەچۈرۈم قىلىپلا قالماي،

ئۇلارنى ئوغۇل سۈپىتىدە ئۆز ئائىلىسىگە قوبۇل قىلدى. بۇ ئىلتىپات «ئوغۇللۇققا قوبۇل قىلىنىش» دېيىلىدۇ. خۇدانىڭ بۇ ئىشلاردىكى شەپقىتىنى نېمىگە ئوخشاتساق بولار؟ بىر مۆتىۋەر كىشى نامرات يېتىم بالا ئوغرىلىق قىلىشقا ئۆز ئۆيىگە سوقۇنۇپ كىرگەندە ئۇنى تۇتۇۋالدى. لېكىن ئۇ ئۇنى جازالىماي، ئۇنىڭغا ئىچىنى ئاغرىتىپ، جىنايىتىنى كەچۈرۈم قىلىپلا قالماي، يەنە ئۇ بىچارە بالىنى ئۆز بالىسىدەك ئائىلىسىگىمۇ قوبۇل قىلدى. خۇدانىڭ بىزگە كۆرسەتكەن شەپقىتى مانا مۇشۇنداق مېھىر-شەپقەتتۇر!

قىز-ئايال ئوقۇرمەنلىرىمىز ئۇچۇن شۇنى دېيىشىمىزغا توغرا كېلىدۇكى، ئىنجىل بويىچە «خۇدانىڭ ئوغۇللىرى» دائىم ئېتىقادچى قىز-ئاياللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ! ئوخشاشلا «قېرىنداشلار» (گرېك تىلىدا «ئاكا-ئۇقىلار) دېگەن سۆز دائىم ئېتىقادچى قىز-ئاياللارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ! (مەسىلەن، «گال.» 28:3نى كۆرۈڭ).

ھۆر قىلىنىش

«ھۆر قىلىنىش» دېگەن گرېك تىلىدا «ئاپولۇتروسىس» دېگەن سۆز بولۇپ، ئادەتتە قۇلنى قۇللۇقتىن ھۆر قىلىشنى كۆرسىتىدۇ؛ شاپائەتچى پۇل بېرىپ ئۇنى ھۆرلۈككە چىقىرىپ ئەركىن قىلىدۇ. روسۇل ئۇشبۇ خەتتە ئېيتقان قۇللۇق گۇناھنىڭ ۋە جىن-شەيتانلارنىڭ ئىلكىگە ئەسىر بولۇشنى كۆرسىتىدۇ.

«تەۋرات» تەرجىملىرىمىزنىڭ بىرقانچە جايلىرىدا ئىزاھلاپ ئۆتكىنىمىزدەك، تەۋرات دەۋرىدە قۇلنىڭ ھەمجەمەتتىكىلىرىنىڭ (ئۇرۇق-تۇغقانلىرىنىڭ) ئۇنى قۇللۇقتىن سېتىۋېلىش قانۇنىي ھوقۇقى بار ئىدى. ھەمجەمەتى ئىختىيارەن شۇنداق قىلىش قارارىغا كەلسە، بۇ ئىش «ھەمجەمەت-قۇتقۇزۇش» («گائال») دېيىلىدۇ.

ئىنجىل بويىچە ئىنسانىيەتنىڭ «ھۆر قىلغۇچى»، «ھەمجەمەت-قۇتقۇزغۇچى»سى دەل ئەيسا مەسىھدۇر. ئادەمنى گۇناھنىڭ ۋە شەيتاننىڭ قۇللۇقىدىن ھۆر قىلىش ئۈچۈن ئۇ ئۆز قۇربانلىق قېنىنىڭ قىممىتىدە بەدەل تۆلىگەن. ئۇ شۇ بەدەلنى كىمگە تۆلىگەن؟ بۇ بەدەل ھەرگىز شەيتانغا ئەمەس، بەلكى خۇدائاتىسىنىڭ مۇكەممەل ئادىللىقىنى قانائەتلەندۈرۈش ئۈچۈندۇر؛ گۇناھكارلارنى كەچۈرۈم قىلىش، ھۆر قىلىش ئۈچۈن بىرسى ئۇلارنىڭ گۇناھلىرىنىڭ جازاسىنى كۆتۈرۈشى كېرەك.

خۇدانىڭ ئىنسانلارنى «ھۆر قىلىش»ىدا ئۈچ باسقۇچ باردۇر: —

(ئا) مەسىھ كرېستكە مىخلىنىپ، ئىنسانلارنىڭ روھى، جېنى ھەم تېنىنىڭ خۇداغا قايتىدىن تەۋە بولۇپ، گۇناھنىڭ بارلىق تەسىردىن ئازاد بولۇشى ئۈچۈن بەدەل تۆلەيدۇ.

(ئە) بىر كىشى نىجاتلىقنىڭ خۇش خەۋىرىگە ئىشىنىپ ئۆزىنى خۇداغا تاپشۇرغىنىدا، خۇدانىڭ ئالدىدا ئۇ ھۆر بولىدۇ. گۇناھ ياكى شەيتاننىڭ ھۆر قىلىنغان كىشىنى يەنە باشقۇرۇش كۈچى ياكى ھوقۇقى يوقتۇر. ئۇنىڭ روھى ۋە جېنى يېڭى ھەم ئەركىندۇر؛ بىراق ئۇنىڭ تېنى يەنىلا ئۆلىدىغان شۇ «كونا تەن»دۇر («رىم.» 8:10-11).

(ب) تىرىلىش كۈنىدە، ئىشەنگۈچىلەر يېڭى بىر تەننى قوبۇل قىلغىنىدا «ھۆر قىلىش» كامالەتكە يېتىدۇ. شۇڭا شۇ كۈن يەنە «ھۆر قىلىنىش كۈنى» دېيىلىدۇ (14:1، 30:4).

مۇقەددەس روھنىڭ «كاپالەت» بولۇشى؛ «مۇقەددەس روھ بىلەن مۆھۈرلىنىش» («تامغىلىنىش»)

روسۇل پاۋلۇس خەتلىرىدىكى بىرنەچچە جايدا مۇقەددەس روھنىڭ ئىشەنگۈچىلەرگە «كاپالەت» سۈپىتىدە تەقدىم قىلىنغانلىقىنى تىلغا ئالىدۇ (مەزكۇر مەكتۇپتا 14:1).

خۇدا مۇقەددەس روھنىڭ ئىشەنگۈچى ئادەمنىڭ ھاياتىدا ئاجايىپ، مۆجىزىلىك ئىشلەيدىغىنىنى مەسىھ ئارقىلىق ئېتىقاچىلارغا ۋەدە قىلغان. مۇقەددەس روھنىڭ ئېتىقادچىلارنىڭ قەلبىدە قىلغان خىزمىتى ئېتىقاچىلارغا باقىي دۇنيادىكى بەخت-بەرىكەتلەر ۋە قابىلىيەتلەردىن بىر قىسمىنى بىزگە تېتىتىدۇ. مۇقەددەس روھ شۇنداق قىلىپ، ھەممىمىزگە باقىي دۇنيادىكى شۇ بەخت-بەرىكەتلەر ۋە قابىلىيەتلەر ھەقىقىي مەۋجۇت بولىدىغىنىنى ئالدىن ئىسپاتلايدۇ. شۇڭا روسۇل پاۋلۇس مۇقەددەس روھنى «خۇدانىڭ كاپالىتى» ياكى پەقەت «كاپالەت» دەيدۇ. چۈنكى بىزنىڭ روھ-قەلبىمىزدە مۇقەددەس روھ بولسا كەلگۈسىدىكى بەخت-بەرىكەتلەر، جۈملىدىن «يېڭى تەن»دە تىرىلىشىمىزغا ۋە بىزنى تولۇق «مەسىھكە ئوخشاش»، گۇناھسىز، داغسىز، قۇسۇرسىز قىلىنىپ چىقىشىمىزغا كاپالەت بولىدۇ.

قەدىمكى گرېك تىلىدا «كاپالەت» دېگەن سۆز «كاپالەتلىك ئۈزۈك» دېگەن مەنىنىمۇ بىلدۈرەتتى. يىگىت ياتلىق بولىدىغان قىزغا ئۈزۈك سېلىپ قويسا، ئۈزۈك ئۇنىڭغا «مەن چوقۇم سېنى ئەمرىمگە ئالىمەن» دېگەن كاپالەت سۈپىتىدە بولاتتى. مەسىھ ئۆز جامائىتىگە «كېلەر دۇنيادا مەڭگۈگە بىللە بولىمىز» دېگەن ۋەدىسىگە كاپالەت سۈپىتىدە ئۆز مۇقەددەس روھىنى ئاتا قىلدى.

روسۇل يەنە بىزنى «روھ بىلەن مۆھۈرلەنگەن» دەيدۇ (13:1، 30:4). ئەمەلىيەتتە «روھ بىلەن مۆھۈرلىنىش» بىلەن «كاپالەت بېرىش» بىر-بىرىگە زىچ ماسلىشىپ كېلىدىغان ئىشلاردۇر؛ لېكىن كۆزدە تۇتۇلغىنى بىزنىڭ خۇدا ئالدىدا «ھۆر قىلىنىش كۈنى»گىچە ئىمان ۋە مۇھەببەت ئىچىدە ساقلىنىشىمىزدۇر. پادىشاھ ئۆز مۆھۈرى، پېچەتى ياكى تامغىسىنى مەلۇم بىر خەت ياكى بوغچىۋا ئۈستىگە باسقان بولسا، خەت-بوغچىۋا بېكىتكەن نىشانغا يەتمىگۈچە ھېچكىم مۆھۈرنى بۇزۇش، ھەتتا خەتكە قول تەگكۈزۈشكە پېتىنالمايدۇ. مۆھۈرنىڭ: «بۇ مېنىڭكى، ئۇنىڭدىن نېرى تۇرۇڭلار!» دېگەن مەنىسى ھەممىگە ئايان. ئىمان-ئېتىقادىنىڭ يولىغا پۈتمىز دەسسىگىنىدە، خۇدا بىلەن بىللە مېڭىشىمىزنىڭ دەسلىپىدە بەلكىم بۇ دۇنيادىكى مەپتۇن قىلىدىغان مەئىشەتلىك، كەيپ-ساپا ياكى شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىلىرى بىزگە نىسبەتەن خېلى كۈچلۈك تەسىر قىلىپ، ئېتىقادىمىز ئاجىزلىشىپ خۇدانىڭ يولىدىن يېنىپ قالارمىزمىكىن دەپ ئەنسىرەپ قېلىشىمىز مۇمكىن. بىراق خۇدا ئۆزىگە ئىشىنىپ ئۆزىنى تاپشۇرغان كىشى ئۈستىگە مۆھۈرىنى باسقان؛ ئۇ ئۆز روھىنىڭ قۇدرىتى ئارقىلىق بىزنى «ئازاد كۈنى»گىچە ھەرقانداق باشقا ئېزىتقۇ تەسىرلەردىن ساقلاپ كېلىدۇ.

«دۇنيا» («بۇ دۇنيا»)

مۇقەددەس كىتابنى دىققەت بىلەن ئوقۇغان ئوقۇرمەنلەرگە ئۆزۈن ئۆتمەيلا ھەيران قىلارلىق بىر ئىش كۆرۈنۈشى مۇمكىن — ئۇ بولسىمۇ، «بۇ دۇنيا»نىڭ شەيتاننىڭ كۆرەنمەس كونترولى ئاستىدا تۇرىدىغان، خۇداغا قارشى چىقىدىغان بىر تۈزۈم-سىستېمىدىن ئىبارەت ئىكەنلىكىدۇر. 1:2، 6:11-12نى كۆرۈڭ. ئەگەر بىر ئادەم گۇناھ سادىر قىلسا، ئۇ ئۆزىنى شەيتاننىڭ قۇللۇقىغا قويغان بولىدۇ. خۇداغا ئۆزىنى تاپشۇرغان كىشى «بۇ دۇنيادا ياشىسىمۇ، لېكىن بۇ دۇنيادىن ئەمەس»تۇر. ئۇنىڭ روھى ئالللقاچان باشقا بىر دۇنيادا تۇرىدۇ؛ ئۇ روھتا مەسىھ بىلەن بىللە ئەرشتە ئولتۇرغۇزۇلغان بولىدۇ (6:2).

رەبنىڭ مەھبۇسى

ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان بۇ ئىبارە 1:3 ھەم 1:4دىن تېپىلىدۇ. رىمدىكى ھۆكۈمرانلار شۈبھىسىزكى، پاۋلۇسنى «بىزنىڭ مەھبۇسىمىز» دەپ ئويلاتتى — لېكىن پاۋلۇس ئىشقا باشقىچە قاراپ، ئۆزىنىڭ زىندانغا سولانغانلىقىنىڭ رەب ئەيسانىڭ مەلۇم

ئۇلۇغ مەقسەتلىرى ئۈچۈن ئالاھىدە يول قويۇشى ۋە پىلانى بويىچە ئىكەنلىكىگە كۆزى يېتىدۇ. بىر ئۇستا ھۈنەرۋەن ئەڭ خىسلەتلىك قورالىنى نامەلۇم بىر قاراڭغۇ بۇلۇڭغا تاشلاپ يوشۇرغان بولسا، بىزگە ئىنتايىن غەلىتە ھەم سىرلىق ئىش تۇيۇلىدۇ؛ رەب بولسا ئۆزىنىڭ ئەڭ سادىق روسۇلى پاۋلۇسنىمۇ، يەنى رەبنىڭ ۋەھىيلىرىگە نىسبەتەن بۇ دۇنيادا ئۆتكەن باشقا ھەرقانداق خىزمەتكارلىرىدىن كۆپ يورۇتۇلغان ئادەمنى دەل شۇنداق قىلغاندەك قىلاتتى.

بۇ ئىشلار بولۇپ ناھايىتى ئۇزۇن ۋاقىت ئۆتكەچكە، ئۇلارنىڭ مانا مۇشۇنداق بولۇشىنىڭ خۇدانىڭ دانالىقىدىن بولغانلىقىنى بىر ئەلۋەتتە كۆرۈپ بىلەلەيمىز. روسۇل پاۋلۇس زىنداندا مەھبۇس بولمىغان بولسا، ئۇنىڭدا شۇنچە كۆپ مەكتۇپلارنى يېزىش مەجبۇرىيىتى بولمايتتى ۋە ياكى يېزىشقا ۋاقتى يەتمەيتتى. پاۋلۇسنىڭ تۈرمىدە ياتقانلىقى تۈپەيلىدىن قولىمىزدا «ئەفەسۇسلۇقلارغا»، «فىلىپپىلىقلارغا»، «كولوسسىلىكلەرگە» «فىلىمونغا» ۋە تىموتىيغا (2)» دېگەن مەكتۇپلار بار بولدى؛ بۇلار بولمىسا بىز ھازىر بەھرىمەن بولىدىغان قىممەتلىك ۋەھىيلەرگە ھەرگىز مۇيەسسەر بولالمايتتۇق. خۇدانىڭ مۆلچەرلىگۈسىز يوللىرى ئۈچۈن ئۇنىڭغا مىڭ تەشەككۈر!

«ئادەمنى قۇرۇش» («ئېتىقادنى قۇرۇش»)

بىز «رىملىقلارغا» يېزىلغان «كىرىش سۆز»دىكى بۇ ئىبارە توغرۇلۇق مۇشۇ يەردە يەنە قايتىلاپ چۈشەندۈرۈش بەرمەكچىمىز: —

پاۋلۇس ھەم پېترۇس قاتارلىق روسۇللار يەنە بىر ئىبارىنىمۇ دائىم ئىشلىتىدۇ. ئۇ بولسىمۇ «ئادەمنى قۇرۇش»، ياكى «ئادەمنىڭ ئېتىقادىنى قۇرۇش». بىرسى ئۆزىنى مەسىھكە تاپشۇرغاندىلا ئاندىن ئۇنىڭ روھى ۋە جېنىدا خۇدانىڭ «يېڭى بىر قۇرۇلۇش»ى دەرھال باشلىنىدۇ. بۇ قۇرۇلۇش بولسا خىش ۋە لايدىن قۇرۇلغان بىنا ئەمەس، بەلكى پۈتۈنلەي يېڭى خاراكتېر ۋە مىجەز، يېڭى ئادەتلەر ۋە يوللار، يېڭى پوزىتسىيەلەر، يېڭى كۆز-قاراشلار ۋە چۈشەنچىلەر، بۇرۇن «مۇمكىن ئەمەس» دەپ قارىلىپ كەلگەن ئىشلارنى «مۇمكىن» دەيدىغان يېڭى بىر ئىشەنچتىن تەركىب تاپقان قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت بولىدۇ. خۇداغا ئىتائەت قىلىدىغان ھەربىر باسقۇچ بۇ قۇرۇلۇشنى ئالغا سۈرىدۇ. مەسىھتە بولغان ئاكا-ئۇكا، ئاچا-سىڭىللارمۇ بۇ جەھەتتە ئۆزئارا ياردەمدە بولىدۇ. قېرىنداشلىرىمىزنىڭ ھەربىر يېڭى تەلىمى، رىغبەتلەندۈرگەن سۆزلىرى، مۇھەببەت ئىپادىلىرىنىڭ ھەممىسى

يەنە بىر «قىممەتلىك خىش»نى قۇرۇلۇشقا قوشۇپ قويغانلىق بولىدۇ. دۇنيادا تۇرغان بارلىق كۈنلىرىمىزدە بۇ قۇرۇلۇش توختىماي داۋاملىشىدۇ؛ خۇداغا تەشەككۈر، بىنانىڭ ئۇزۇنلۇقى، كەڭلىكى، ياكى قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرىنىڭ قىممەتلىكگە ھېچقانداق چەك قويۇلمىغاندۇر! شۇ يول بىلەن بىز «بىر-بىرىمىزنى قۇرالايمىز».

خۇلاسىلەپ ئېيتقاندا، «يېڭى قۇرۇلۇش» خۇدانىڭ ماكان قىلىشىغا مۇۋاپىق «ئىبادەتخانا» بولىدۇ («1كور.» 9:3-17، «گال.» 18:2، «ئەف.» 18:2-22، «1پېت.» 1:2-10نى كۆرۈڭ).

مەزمۇنلار: ـ

1. خۇدانىڭ جامائەتتە بولغان ئۇلۇغ مەقسەتلىرى (1-3-بابلار)
2. جېكىلەشلەر (4-6-بابلار)

«ئەفەسۇسلۇقلارغا»

(روسۇل پاۋلۇسنىڭ ئەفەسۇستىكى

جامائەتكە يازغان مەكتۇپى)

1

1 خۇدانىڭ ئىرادىسى بىلەن، مەسىھ ئەيسانىڭ روسۇلى بولغان
مەنكى پاۋلۇستىن ئەفەسۇستا تۇرۇۋاتقان مۇقەددەس بەندىلەرگە[1]،
يەنى مەسىھ ئەيسادا ئىخلاسمەن بولغانلارغا سالام! 2 ئاتىمىز خۇدا ھەم
رەب ئەيسا مەسىھتىن سىلەرگە مېھىر-شەپقەت ۋە خاتىرجەملىك
بولغاي!
3 بىزنى مەسىھتە، ئەرشلەردە[2] بارلىق روھىي بەخت-بەرىكەتلەر بىلەن
بەرىكەتلىگەن، رەببىمىز ئەيسا مەسىھنىڭ خۇداسى ھەم ئاتىسى مۇبارەك
بولغاي![3] 4 چۈنكى ئۇ بىزنى، مۇھەببەت ئىچىدە بولۇپ ئۆزىنىڭ ئالدىدا
پاك-مۇقەددەس، داغسىز تۇرۇشىمىز ئۈچۈن ئالەم ئاپىرىدە قىلىنماي تۇرۇپلا
تالللىۋالغانىدى[4]؛ 5 ئۇ ئۆز ئىرادىسىگە ياقىنى بويىچە بىزنى ئالدىنئالا ئەيسا

1 «مۇقەددەس بەندىلەر» — ئوقۇرمەنلەرگە ئېنىق بولسۇنكى، مۇقەددەس كىتابتا «مۇقەددەس» دېگەن سۆز ھەردائىم «خۇداغا خاس»، «خۇداغا تولۇق ئاتالغان»، «پاك-مۇقەددەس» دېگەن مەنىدە ئىشلىتىلىدۇ.

2 ياكى «ئەرشتىكى يەرلەردە».

3 خۇدانىڭ نەزىرىدە، ئىشەنگۈچىلەر روھىي جەھەتتىن ئاللىقاچان «مەسىھ بىلەن ئەرشلەردە ئولتۇرغان»دۇر. 20-ئايەتنى كۆرۈڭ.

«مۇبارەك بولغاي» مۇشۇ يەردە «مەدھىيىلەنسۇن» ياكى «ئەڭ بەختلىك بولغاي» دېگەن مەنىدە.

گرېك تىلىدا 3-ئايەتتىن 14-ئايەتكىچە بولغان ئايەتلەر پەقەت ئۇزۇن بىرلا جۈملە بىلەن ئىپادىلەنگەن. چۈشىنىشكە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن بىز ئۇنى پارچىلاپ تەرجىمە قىلدۇق.

4 بەزى تەرجىمىلەردە «مۇھەببەت ئىچىدە» ياكى «مۇھەببەت بىلەن 5-ئايەتكە باغلانغان. 5-ئاتەتتىكى ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

مەسىھ ئارقىلىق ئۆزىگە ئوغۇللۇققا قوبۇل قىلىشقا بېكىتكەنىدى[5]؛ 6 بۇ ئىشتا ئۇنىڭ مېھىر-شەپقىتىنىڭ ئۇلۇغلۇقىغا مەدھىيە ئوقۇلىدۇ؛ چۈنكى ئۇ مېھىر-شەپقىتى بىلەن بىزنى ئۆز سۆيگىنىدە[6] شاپائەتلەندۈرگەنىدى. 7 بىز ئۇنىڭدا[7] ئاتىنىڭ مېھىر-شەپقىتىنىڭ موللۇقى بىلەن ئۇنىڭ قېنى ئارقىلىق قۇللۇقتىن ھۆر قىلىنىشقا[8]، ئىتائەتسىزلىكلىرىمىزگە قارىتا كەچۈرۈمگە مۇيەسسەر بولدۇق؛ 8 ئۇ بۇ مېھىر-شەپقەتنى بارلىق دانالىق ھەم پەم-پاراسەت بىلەن بىزگە زور تارتۇقلىدىكى، 10-9 ــ ئۇ ئۆز كۆڭلىگە پۈككەن[9] گۈزەل خاھىشى بويىچە ئىرادىسىدىكى سىرنى، يەنى ۋاقىت-زامانلارنىڭ پىشىپ يېتىلىشىنى ئىدارە قىلىشى بىلەن بارلىق مەۋجۇداتلارغا، يەنى ئەرشلەردە بولغانلىنىڭ ھەممىسىگە، زېمىندا بولغانلىنىڭ ھەممىسىگە مەسىھنى باش قىلىپ، ئۇلارنى مەسىھتە جەم قىلىش[10] مەقسىتىنى بىزگە ئايان قىلدى؛

---

5 بەزى تەرجىملىرىدە 4-ئايەتتىكى «مۇھەببەت ئىچىدە» ياكى «مۇھەببەت بىلەن» بۇ 5-ئايەتكە باغلانغان. دېمەك، 4-5-ئايەت: «چۈنكى ئۇ بىزنى ئۆزىنىڭ ئالدىدا پاك-مۇقەددەس، داغسىز تۇرۇشىمىز ئۈچۈن ئالەم ئاپىرىدە قىلىنماي تۇرۇپلا تاللىۋالغانىدى؛ ئۇ مۇھەببەت بىلەن ئۆز ئىرادىسىگە ياقىنى بويىچە بىزنى ئالدىنئالا ئەيسا مەسىھ ئارقىلىق ئۆزىگە ئوغۇللۇققا قوبۇل قىلىشقا بېكىتكەنىدى؛» دېيىلىدۇ.

6 «ئۆز سۆيگىنى» ــ ئوغلى ئەيسا مەسىھتۇر.

7 «ئۇنىڭدا» ــ مەسىھتە.

8 «قۇللۇقتىن ھۆر قىلىنىش» دېگەن گرېك تىلىدا بىر سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ، ئۇ ئادەتتە قۇلنى ھۆر قىلىشنى كۆرسىتىدۇ؛ شاپائەتچى پۇل بېرىپ ئۇنى ھۆرلۈككە چىقىرىپ ئەركىن قىلىدۇ. روسۇل ئېيتقان بۇ قۇللۇق، گۇناھنىڭ ۋە جىن-شەيتانلارنىڭ ئىلكىگە ئەسىر بولۇشنى كۆرسىتىدۇ. ئىنجىلدىكى «ھۆر قىلىش» («ئاپولۇتروسىس») تەۋراتتىكى «ھەمجەمەت بولۇپ قۇتقۇزۇش» («گوئەل») دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى بىلەن ئوخشاشتۇر.

9 ياكى «مەسىھتە بېكىتكەن...». گرېك تىلىدا پەقەت «ئۇنىڭدا پۈككەن...» ياكى «ئۆزىدە پۈككەن...» دېيىلىدۇ.

10 «مەۋجۇداتلارغا مەسىھنى باش قىلىپ ئۇلارنى مەسىھتە جەم قىلىش» دېگەن سۆز گرېك تىلىدا بىر سۆز بىلەنلا ئىپادىلىنىدۇ. مەنىسى: (1) پۈتكۈل كائىناتقا مەسىھ باش بولىدۇ؛ (2) پۈتكۈل كائىناتتىكى ھەممە مەۋجۇدات مەسىھتە «يىغىپ بىر قىلىنىپ»، ھەربىر نەرسىنىڭ ھەقىقىي ئەھمىيىتى كۆرسىتىلىدۇ؛ (3) مەسىھنىڭ باشچىلىقى ئاستىدا كائىناتتىكى بارلىق مەۋجۇداتلار بىر-بىرى بىلەن ئىناق بولۇپ، بىر-بىرىگە تولۇق ماسلىشىدىغان بولىدۇ.

11 ئۇنىڭدا[11] بىزمۇ خۇداغا مىراس قىلىنغان[12]؛ بىز شۇ مەقسەتتە بارلىق ئىشلارنى ئەقىل-ئىرادىسى بويىچە ئىدارە قىلغۇچىنىڭ[13] نىشانى بىلەن شۇ ئىشقا ئالدىنئالا بېكىتىلگەنىدۇق؛ 12 شۇنىڭ بىلەن مەسىھنى ئاۋۋال تايانچ قىلغان بىزلەر[14] ئۇنىڭ شان-شەرىپىنىڭ ئۇلۇغلۇقىنى نامايان قىلغۇچى بولدۇق؛ 13 ھەقىقەتنىڭ كالام-سۆزىنى، يەنى نىجاتىڭلاردىكى خۇش خەۋەرنى ئاڭلاپ سىلەرمۇ ئۇنىڭغا تاياندىڭلار ــ ۋە ئۇنىڭغا ئىشەنگىنىڭلاردا، سىلەر ۋەدە قىلىنغان مۇقەددەس روھ بىلەن مۆھۈرلەندىڭلار[15]. 14 خۇدانىڭ شان-شەرىپىنىڭ ئۇلۇغلۇقى نامايان قىلىنىپ، ئىگىلىكى ئۆزۈل-كېسىل ھۆر-نىجات قىلىنغۇچە، مۇقەددەس روھ مىراسىمىزنىڭ «كاپالەت»ى بولىدۇ[16].

---

11 «ئۇنىڭدا» ــ «مەسىھتە».

12 ياكى «بىز بىر مىراسقا ئىگە بولغان».

13 «ئۇنىڭ ئىرادە قىلغان پىلان بويىچە بارلىق ئىشلارنى ئىدارە قىلغۇچى» ــ خۇدا.

14 «مەسىھنى ئاۋۋال تايانچى قىلغان بىزلەر» بەلكىم مەسىھكە بىرىنچى بولۇپ ئەگەشكەن يەھۇدىيلارنى كۆرسىتىدۇ. ئەفەسۇستىكى جامائەتنىڭ كۆپىنچىسى بەلكىم يەھۇدىي ئەمەسلەر، ئۇلار كېيىن ئىشەنگەن.

15 «مۇقەددەس روھ بىلەن مۆھۈرلىنىش» توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

16 «كاپالەت» ــ بۇ ئايەت تۆۋەندىكى ھەقىقەتلەرنى كۆرسىتىدۇ: ــ

(1) خۇدانىڭ نىجاتىدا، ئۇ ئادەمنى گۇناھتىن قۇتقۇزۇپ «ھۆر قىلىدۇ»؛ ئۇ قۇتقۇزغان ئادەم ياكى جامائەت ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ «ئىگىلىكى»دۇر.

«ئىگىلىكى» ــ خۇدانىڭ ئىگىلىكى بولغان بىزلەر ــ روھ، جان، تېنىمىزنىڭ ھەممىسىدۇر.

(2) بۇ «ھۆر قىلىش» بۇ دۇنيادا تېخى «ئۆزۈل-كېسىل» بولمايدۇ؛ نىجاتقا ئېرىشكەن كىشىلەردە «يېڭى روھ»، «يېڭى قەلب» بولغىنى بىلەن «يېڭى تەن» تېخى بولمايدۇ؛ تىرىلىش كۈنىدە «يېڭى تەن» «تولۇق ھۆر قىلىنىش» ياكى «ئۆزۈل-كېسىل ھۆر قىلىنىش» بولىدۇ. بۇ «تولۇق ھۆر قىلىنىش» ئىشەنگەنلەرنىڭ «تولۇق مىراسى» بولىدۇ.

(3) شۇ كۈنىدە خۇدانىڭ شان-شەرىپىنىڭ ئۇلۇغلۇقى تولىمۇ نامايان قىلىنىدۇ؛

(4) شۇ كۈنگىچە، يەنى ئىشەنگۈچىلەرنىڭ «تولۇق مىراس»نى ئىگىلىۋېلىشىغۇچە، مۇقەددەس روھ ھەربىر ئىشەنگەن ئادەمنىڭ قەلبىدە تۇرۇپ ئۇنىڭغا بۇ مىراسنى تېتىتىپ، ۋۇجۇدىدا مىراسنىڭ ھەقىقەت ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ بېرىدۇ.

يەنە كېلىپ مۇقەددەس روھنىڭ ئىشەنگۈچىنىڭ قەلبىدە تۇرغانلىقىنىڭ ئۆزى، ئۇنىڭ كەلگۈسىدە بۇ مىراسقا چوقۇم ئىگە بولىدىغانلىقىنىڭ كاپالىتىدۇر. گرېك تىلىدا «كاپالەت»نىڭ يەنە بىر مەنىسى «ۋەدە ئۈزۈكى» (يىگىتنىڭ قىزغا بولغان ۋەدىسىگە كاپالەت سۈپىتىدە بېرىلگەن).

15 شۇنىڭ بىلەن، سىلەرنىڭ رەب ئەيساغا باغلىغان ئېتىقادىڭلار ۋە بارلىق مۇقەددەس بەندىلەرگە بولغان مۇھەببىتىڭلار توغرۇلۇق ئاڭلىغاندىن تارتىپ،[17] 16 دۇئالىرىمدا سىلەرنى ئەسلەپ، سىلەر ئۈچۈن رەھمەت ئېيتىشنى توختاتمىدىم؛ 17 تىلەيدىغىنىم شۇكى، رەببىمىز ئەيسا مەسىھنىڭ خۇداسى، شان-شەرەپنىڭ ئىگىسى بولغان ئاتا[18] سىلەرنىڭ ئۇنى تولۇق بىلىشىڭلارغا دانالىق ھەم ۋەھيىنى ئۆزلەشتۈرگۈچى روھنى ئاتا قىلغاي[19]، 18 شۇنىڭ بىلەن سىلەرنىڭ قەلبىتىكى كۆزلىرىڭلار روشەنلىشىپ، ئۇنىڭ چاقىرىقىغا باغلانغان ئۈمىدىنىڭ نېمىلىكىنى، ئۇنىڭ مۇقەددەس بەندىلىرىدە بولغان شەرەپلىك مىراسىنىڭ قىممەتلىكلىكىنى[20] 19 ۋە ئۇنىڭ ئىشەنگۈچى بىزلەرگە زور كۈچى بىلەن قاراتقان قۇدرىتىنىڭ ھېسابسىز بۈيۈكلۈكىنى بىلىپ يەتكەيسىلەر؛ 20دەل شۇ قۇدرەتنى ئۇ مەسىھنى ئۆلۈمدىن تىرىلدۈرۈپ، ئەرشلەردە ئۆزىنىڭ ئوڭ يېنىدا ئولتۇرغۇزغىنىدا ئۇنىڭدا يۈرگۈزگەنىدى[21]؛ 21 پەقەت بۇ زاماندىلا ئەمەس، بەلكى كەلگۈسى زاماندىمۇ ئۇنى بارلىق ھۆكۈمرانلىقتىن، ھوقۇقتىن، كۈچ-قۇدرەتتىن،

17 گرېك تىلىدا 15-ئايەتتىن 23-ئايەتكىچە بولغان ئايەتلەر پەقەت ئۇزۇن بىرلا جۈملە بىلەن ئىپادىلەنگەن. چۈشىنىشكە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن بىز ئۇنى پارچىلاپ تەرجىمە قىلدۇق.

18 گرېك تىلىدا «شان-شەرەپنىڭ ئاتىسى» — پاۋلۇس شۇ سۆز بىلەن: «مەسىھ ئەيسانىڭ ئۆزى «خۇدانىڭ شان-شەرىپىدۇر»» دەپ كۆرسەتمەكچى بولسا كېرەك.

19 «دانالىق ھەم ۋەھيىنى ئۆزلەشتۈرگۈچى روھنى ئاتا قىلىش» — قايسى روھ كۆرسىتىلىدۇ؟ كۆزقارىشىمىزچە ئۇ «مۇقەددەس روھ» ئەمەس؛ چۈنكى خۇدا ئۇلارغا مۇقەددەس روھنى ئاللىقاچان ئاتا قىلغان (13-14). بىزنىڭچە، ئېتىقاچىلارنىڭ ئۆز روھىنى كۆرسىتىدۇ. روسۇل ئۇلاردا «دانالىق ھەم ۋەھيىنى ئۆزلەشتۈرگۈچى روھ» بولسۇن، دەپ دۇئا قىلىدۇ. ئالايلۇق، مەن بىرسى ئۈچۈن «خۇدا سىزگە سالامەت بىر تەن ئاتا قىلغاي» دەپ تىلىسەم، ئەمەلىيەتتە ئۇنىڭ ئاللىقاچان تېنى بار، ئەلۋەتتە. لېكىن تىلىكىم ئۇنىڭدا ساغلام تەن بولسۇن ئۈچۈندۇر. دېمەك، پاۋلۇسنىڭ بۇ دۇئاسىنىڭ مەنىسى: «خۇدا ھەربىرىڭلارنىڭ روھىنى «دانالىق ھەم ۋەھيي قوبۇل قىلغۇدەك بىر روھ» قىلسۇن، دېگەنلىكتۇر.

20 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «مۇقەددەس بەندىلىرىنىڭ شەرەپلىك مىراسى». لېكىن بىزنىڭچە «چاقىرىقىغا باغلانغان ئۈمىد»، «مىراسى» ۋە 19-ئايەتتىكى «ھېسابسىز كۈچى»نىڭ ھەممىسىنىڭ ئەڭ مۇھىم تەرىپى خۇداغا تەۋەدۇر، شۇڭا «مۇقەددەس بەندىلىرىدە بولغان مىراسى»نى «خۇدانىڭ ئۆز مىراسى» دەپ قارايمىز. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

21 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى: «مەسىھنى ئۆلۈمدىن تىرىلدۈرگىنىدە (دەل) شۇ قۇدرەتنى ئۇنىڭدا يۈرگۈزگەنىدى؛ ۋە ئۇنى ئەرشلەردە ئۆزىنىڭ ئوڭ قولىدا ئولتۇرغۇزۇپ،...».

خوجايىنلىقتىن ۋە بارلىق تىلغا ئېلىنىدىغان ھەرقانداق نام-شەرەپتىن[22]
كۆپ ئۈستۈن قويغان؛ 22 بارلىق مەۋجۇداتلارنى ئۇنىڭ پۇتلىرى ئاستىغا قويۇپ،
جامائەت ئۈچۈن ئۇنى ھەممىگە باش بولۇشقا ئاتا قىلغان[23]. 23جامائەت بولسا
ئۇنىڭ تېنى، يەنى ھەممىنى ھەممە جەھەتتىن تولدۇرغۇچىنىڭ مۇكەممەل
جەۋھىرىدۇر.

2

1 ۋە سىلەر بولساڭلار، قەبىھلىكلىرىڭلار ھەم گۇناھلىرىڭلاردا ئۆلگەن
بولۇپ[24]، 2 ــ بۇ دۇنيانىڭ دەۋرىگە ئەگىشىپ، ھاۋانىڭ ھوقۇقىنى تۇتقان
ھۆكۈمدارغا، يەنى بۈگۈنكى كۈندە ئىتائەتسىزلىكتىن بولغان پەرزەنتلەرنى[25]
قۇترىتىۋاتقان روھقا[26] ئەگىشىپ، بۇ ئىشلاردا ئىلگىرى ماڭغانسىلەر؛ 3بىز
ھەربىرىمىزمۇ ئىلگىرى شۇلارنىڭ ئارىسىدا ئەتلىرىمىزدىكى شەھۋەت-
ھەۋەسلەردە ھايات ئۆتكۈزگەنمىز، ئەتلىرىمىز ھەم ئۆز ئوي-خىيالىمىزنىڭ
خاھىشلىرىغا ئەمەل قىلىپ، باشقىلارغا ئوخشاش، ماھىيەتتە «غەزەپتىكى
پەرزەنتلەر»[27] بولغانمىز؛ 4 بىراق خۇدا، مول رەھىم-شەپقەتنى كۆرسەتكۈچى
بولۇپ، بىزنى سۆيگەندە بىزگە كۆرسەتكەن ئالەمبەخش مېھىر-مۇھەببىتى
تۈپەيلىدىن، ــ 5 ھەتتا ئىتائەتسىزلىكلەردە ئۆلگەن ۋاقتىمىزدىمۇ، بىزگە مەسىھ

---

22 بۇ يەردە كۆرستىۋاتقىنى مەيلى ياخشىنىڭ بولسۇن، ئەسكىنىڭ (جىن-شەيتانلارنىڭ) بولسۇن، ھەرقانداق «ھۆكۈمرانلىق، ھوقۇق، كۈچ-قۇدرەت، خوجايىنلىق ۋە ... نام-شەرەپلەر»نى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەسىھنىڭ نامى ئۇلارنىڭ ھەممىسىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ.

23 ئادەمنى ھەيران قىلارلىقى شۇكى، مۇشۇ ئايەتلەردە خۇدانىڭ مەسىھنى ھەممە مەۋجۇداتقا باش قىلغانلىقى جامائەتنىڭ بەخت-بەرىكىتى ئۈچۈن بولغان، دېيىلگەن.

24 ئادەم گۇناھنىڭ ئىلكىدە بولسا روھىي جەھەتتىن بىر «ئۆلۈك»، «ئۆلگەن» بولىدۇ، خالاس.

25 «ئىتائەتسىزلىكتىن بولغان پەرزەنتلەر» دېگەن ئىبارە ئىنسانىنىڭ ئەسلى تۇپ تەبىئىتىدە ئىتائەتسىزلىكنىڭ بارلىقىنى كۆرسىتىدۇ (ھەممىمىز ئادەمئاتىمىزنىڭ «ئىتائەتسىز تەبىئىتى»گە مىراسخور بولۇپ تۇغۇلدۇق). لېكىن «ئىتائەتسىزلىكتىن بولغان پەرزەنتلەر» خۇدانىڭ شەپقىتى بىلەن خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ پەرزەنتلىرى بولىدۇ (5-ئايەتنى كۆرۈڭ).

26 «ھاۋانىڭ ھوقۇقىنى تۇتقان ھۆكۈمدار»، «ئىتائەتسىزلىكتىن بولغان پەرزەنتلەرنى قۇترىتىۋاتقان روھ» بولسا شەيتاننى كۆرسىتىدۇ، ئەلۋەتتە.

27 «غەزەپتىكى پەرزەنتلەر» — ئىككى بىسلىق سۆز بولۇپ، ھەم «ھەردائىم غەزەپكە تولۇپ يۈرگەن ئادەملەر» ھەمدە «(خۇدانىڭ) غەزەپ كۈنىگە بېكىتىلگەن ئادەملەر»نىمۇ كۆرسىتىدۇ.

بىلەن بىللە جان كىرگۈزۈپ[28] (مېھىر-شەپقەت بىلەن قۇتقۇزۇلدۇڭلار![29])،
6 بىزنى ئۇنىڭ بىلەن بىللە تىرىلدۈرۈپ، ئەرشلەردە مەسىھ ئەيسا بىلەن
بىللە ئولتۇرغۇزغان؛ 7 مەقسىتى كەلگۈسى زامانلاردا ئۇنىڭ مەسىھ ئەيسادا
بىزگە قارىتىلغان مېھرىبانلىقى بىلەن ئىپادىلەنگەن شاپائىتىنىڭ شۇنچە
غايەت زور ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىشتىن ئىبارەتتۇر؛ 8 چۈنكى سىلەر شەپقەت
بىلەنلا ئىشەنچ ئارقىلىق قۇتقۇزۇلدۇڭلار[30]. بۇ ئىش ئۆزۈڭلاردىن كەلگەن
ئىش ئەمەس، بەلكى خۇدادىن كەلگەن ئىلتىپات، 9 ــ ئۇ زادىلا ئادەملەرنىڭ
ئەمەل-ئەجرىدىن كەلمەيدۇ، بۇ ھەم ھېچكىمنىڭ ماختانماسلىقى ئۈچۈندۇر.
10 چۈنكى بىز خۇدانىڭ ئىشلىگەن ھۈنىرىدۇرمىز، خەيرخاھ ئىشلار ئۈچۈن
مەسىھ ئەيسادا يارىتىلغانمىز؛ خۇدا ئەسلى بىزنىڭ ئۇلاردا مېڭىشىمىز ئۈچۈن
بۇ ئىشلارنى ئالدىنئالا تەييارلىغانىدى.
11 شۇڭا سىلەر ئەسلىدە ئەتلىرىڭلارغا ئاساسەن[31] «يات ئەللەر» دەپ
ھېسابلانغىنىڭلارنى، ــ ئىنساننىڭ قولى بىلەن ئەتلىرىدە «خەتنە قىلىنغانلار»
دەپ ئاتالغانلار تەرىپىدىن «خەتنىسىز» دەپ ئاتالغانلىقىڭلارنى،[32] 12 شۇنداقلا
شۇ چاغدا مەسىھسىز بولۇپ، ئىسرائىلنىڭ پۇقرالىقىنىڭ سىرتىدا تۇرۇپ،

28 «مەسىھ بىلەن بىللە جان كىرگۈزۈپ (جانلاندۇرۇپ)» — مەسىھ ئەيسا ئۆلگەندە، خۇدا ئۇنىڭغا ئېتىقاد باغلىغۇچىلارنى ئۇنىڭ بىلەن تەڭ ئۆلگەن، ئۇ ئۆلۈمدىن تىرىلگەندە ئۇنىڭ بىلەن تەڭ تىرىلگەن دەپ ھېسابلىغان. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

29 «مېھىر-شەپقەت بىلەن قۇتقۇزۇلدۇڭلار!» پاۋلۇس مۇشۇ يەردە ئەفەسۇسلۇقلارنى رىغبەتلەندۈرۈشتە بەك ھاياجانلىنىپ كېتىپ، تۆۋەندىكى 8-ئايەتتىكى «سىلەر شەپقەت بىلەنلا ئىشەنچ ئارقىلىق قۇتقۇزۇلدۇڭلار!» دېگەن گەپكە ئۆتۈپ كېتىدۇ.

30 بۇ «قۇتقۇزۇلۇش» ھايات(-مامات)لىقتىكى ئاددىي خەتەرلەردىن ئەمەس، بەلكى خەتەرنىڭ خەتىرى بولغان گۇناھتىن قۇتقۇزۇلۇپ مەڭگۈ ھاياتقا ئېرىشىشتىن ئىبارەت.

31 ياكى «ئەتلىك كۆزقاراشچە»

32 «ئىنساننىڭ قولى بىلەن ئەتلىرىدە «خەتنە قىلىنغانلار» دەپ ئاتالغانلار تەرىپىدىن «خەتنىسىز» دەپ ئاتالغانلىقىڭلار» ــ دېمەك، يەھۇدىيلار تەرىپىدىن «خەتنىسىز» دەپ ئاتالغانلار. ئىنجىل بويىچە «ھەقىقىي خەتنە» ئەتتە ئەمەس، روھ-قەلبتە بولۇشى كېرەك. دېمەك، قەلب-روھ بارلىق شەخسىي ئارزۇ-ھەۋەسلەر، بۇ دۇنياغا تەۋە بارلىق ئېزىتقۇلۇقتىن «كېسىۋېتىلىپ»، خۇداغا ئىبادەت قىلىشقا ئەركىن قىلىنىدۇ. مۇنداق «روھىي خەتنە» «ئادەمنىڭ قولى» بىلەن ئەمەس، پەقەت خۇدانىڭ مۇقەددەس روھى ئارقىلىق بولىدۇ.

ۋەدىلەرنى[33] ئېلىپ كەلگۈچى ئەھدىلەرنى يات بىلىپ، بۇ دۇنيادا ئۈمىدسىز ھەم خۇداسىز ياشىغىنىڭلارنى ئېسىڭلاردا تۇتۇڭلار؛ 13 لېكىن ئەسلى يىراقلاردا بولغان سىلەر ھازىر مەسىھنىڭ قېنى ئارقىلىق يېقىن قىلىندىڭلار؛ 14 چۈنكى ئۇ بىزنىڭ ئىناقلىقىمىزدۇر، ئۇ ئىككى تەرەپنى بىر قىلىپ ئوتتۇرىدىكى ئارا تامنى چېقىۋەتتى؛ 15 يەنى، ئۆز ئەتلىرى ئارقىلىق ئۆچمەنلىكنى تۈگىتىپ، بەلگىلىمىلەرنى كۆرسەتكەن، ئەمرلەرنى يەتكۈزگەن قانۇننى بىكار قىلىپ، ئىككى تەرەپنى ئۆزىدە يېڭى بىر ئادەم قىلىپ ياراتتى، شۇنىڭ بىلەن ئىناقلىقنى ئاپىرىدە قىلدى[34]؛ 16 كرېستكە مىخلىنىپ مۇشۇنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئۆچمەنلىكنى قەتل قىلىپ، ئىككىسىنى بىر تەندە[35] خۇدا بىلەن ئەپلەشتۈردى؛ 17 ئاندىن ئۇ كېلىپ، يىراقلاردا تۇرغان سىلەرگىمۇ ئىناقلىق خۇش خەۋىرىنى جاكارلىدى، يېقىندىكىلەرگىمۇ ئىناقلىقنى جاكارلىدى[36]. 18 چۈنكى ھەر ئىككىمىزنىڭ ئۇنىڭ ئارقىلىق بىر روھتا ئاتا ئالدىغا كىرىش ھوقۇقىمىز باردۇر. 19 شۇڭا شۇنىڭدىن

---

33 خۇدانىڭ ۋەدىلىرى، ئەلۋەتتە.

34 «قانۇننى... بىكار قىلىپ» — يەھۇدىي جامائەت ھەم خۇدانى تونۇماقچى بولغان «يات ئەللەر»نىڭ دوستلۇقتا بولۇشىغا ئەڭ چوڭ توسالغۇ، شۇنىڭدەك ھەتتا ئۆچمەنلىكنى پەيدا قىلغان ئامىل بولسا دەل خۇدا مۇسا پەيغەمبەرگە چۈشۈرگەن تەۋرات قانۇنىدىكى بەلگىلىمىلەر ئىدى. «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە بىز بۇ بەلگىلىمىلەر ئۈستىدە توختىلىمىز.

«يېڭى بىر ئادەم» — مەسىھ ۋە جامائەت، يەنى بىر باش بىر تەن بولىدۇ (مەسىھ باش، جامائەت تەن بولىدۇ).

35 «بىر تەندە» — ئۆزىنىڭ كرېستكە مىخلانغان تېنى — بۇ تەن ھازىر تىرىلگەندىن كېيىن ئۆزى بىلەن جامائەتتىن تەركىب تاپقان تەن بولىدى. «كىرىش سۆز»ىمىزدىكى «جامائەت» توغرۇلۇق مەزمۇنلارنى كۆرۈڭ.

36 «ئۇ كېلىپ.. سىلەرگە...خۇش خەۋەرنى جاكارلىدى»…. مۇشۇ ئىشتا بىز ئەيسا مەسىھنىڭ «ئۆز تېنى بولغان جامائەت» بىلەن بىر بولغانلىقىمىزنى كۆرىمىز. مەسىھ ئەيسا يەھۇدىي خەلقىگە خۇش خەۋەرنى جاكارلىغاندىن كېيىن، كرېستكە مىخلىنىپ، كۆمۈلۈپ، تىرىلگەن؛ ئاندىن ئەرشكە كۆتۈرۈلگەن. ئۇ قانداقمۇ «سىلەرگە («يىراقلاردا تۇرغانلار»غا، يەنى يەھۇدىي ئەمەسلەرگە) كەلدى»؟ جاۋاب ئىنجىلدىكى «روسۇللارنىڭ پائالىيەتلىرى»دە كۆرۈلىدۇ. ئەيسانىڭ ئەلچىلىرى، جامائەتتىدىكىلىرى باشقىلارغا خۇش خەۋەرنى يەتكۈزگەندە، ئۇ ئۆزى ئۇلار ئارقىلىق مۇشۇ ئىشنى قىلىدۇ. چۈنكى جامائەت ئۆزىنىڭ تېنىدۇر. مەسىلەن، «روس.» 1:1-2، 9:4-5 ۋە ئىزاھاتلارنى كۆرۈڭ.

«يېقىن تۇرغانلار» يەنە يەھۇدىيلارنى كۆرسىتىدۇ، ئەلۋەتتە.

باشلاپ سىلەر مۇساپىرلار، ياقا يۇرتتىكىلەر ئەمەس، بەلكى مۇقەددەس بەندىلەرگە ۋەتەنداش بولىسىلەر، خۇدانىڭ ئۆيىدىكىلەردىن بولىسىلەر؛ 20 سىلەر روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر بولغان ئۇلنىڭ ئۈستىگە[37] قۇرۇلماقتىسىلەر؛ بىنانىڭ «بۇرجەك تېشى» بولسا ئەيسا مەسىھ ئۆزىدۇر[38]؛ 21 ئۇنىڭدا پۈتكۈل بىنا پۇختا جىپسىلاشتۇرۇلۇپ، رەبدە[39] مۇقەددەس بىر ئىبادەتخانا بولۇشقا ئۆسۈپ بارماقتا. 22 سىلەرمۇ قوشۇلۇپ ئۇنىڭدا خۇدانىڭ بىر تۇرالغۇسى بولۇشقا روھتا[40] بىرلەشتۈرۈلۈپ قۇرۇلماقتىسىلەر.

3

1 شۇ سەۋەبتىن سىلەر «يات ئەلدىكىلەر» ئۈچۈن مەسىھ ئەيسانىڭ مەھبۇسى بولغان مەنكى پاۋلۇس[41] — 2 (سىلەر بەلكىم ماڭا تاپشۇرۇلغان، سىلەرگە خۇدانىڭ شەپقىتىنى ئېلىپ بارىدىغان غوجىدارلىقىم توغرۇلۇق، 3 يەنى ئۇنىڭ ماڭا ۋەھىي بىلەن سىرنى ئايان قىلغانلىقى توغرۇلۇق خەۋەردار بولۇشۇڭلار مۇمكىن (مەن بۇ توغرىسىدا ئىلگىرى ئاز-پاز يازغانىدىم[42]؛ 4 سىلەر ئۇنى ئوقۇغىنىڭلاردا، مەسىھنىڭ سىرى توغرۇلۇق يورۇتۇلغانلىقىمنى بىلىپ يېتىسىلەر) 5 ئىلگىرىكى دەۋرلەردە بۇ سىر ئىنسان باللىرىغا ئۇنىڭ

---

37 ياكى، «روسۇللارنىڭ ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ئۇلىنىڭ ئۈستىگە...»

38 «قوشۇمچە سۆز»دىكى «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر» ئۈستىدىكى مۇزاكىرىمىزنى كۆرۈڭ.

39 «رەبدە» «مەسىھ ئەيسانىڭ ئۆزىدە». 22-ئايەتتە «رەبدە» «ئۇنىڭدا» دەپ ئېلىنىدۇ.

40 «روھ» — مۇقەددەس روھ، خۇدانىڭ روھى.

41 پاۋلۇس بۇ مەكتۇپنى يازغاندا رىمدىكى بىر تۈرمىدە ياتاتتى. شۈبھىسىزكى، رىملىقلار پاۋلۇسنى «بىزنىڭ مەھبۇسىمىز» دەپ ئويلايتتى — لېكىن پاۋلۇس ئىشقا باشقىچە قارايتتى. رىملىقلارنىڭ ئۇنى قولغا ئېلىپ تۈرمىگە تاشلىغىنى خۇدانىڭ ئىرادىسى بولۇپ، شۇ ئىش بىلەن يات ئەللەردىن بولغان ئىشەنگۈچىلەرنىڭ كۆپ پايدا كۆرىدىغانلىقىغا پاۋلۇسنىڭ كۆزى يەتكەن؛ شۇنىڭ بىلەن پاۋلۇس: «سىلەر يات ئەلدىكىلەر ئۈچۈن» ئېيتقاندا، مەن «رىملىقلارنىڭ مەھبۇسى» ئەمەس، بەلكى «مەسىھنىڭ مەھبۇسى»مەن» دەيدۇ.

ئەمەلىيەتتە پاۋلۇسنىڭ بۇ سۆزلىرى 14-ئايەتتە داۋاملىشىدۇ. 2-13-ئايەتلەرنىڭ ھەممىسى «تىرناق ئىچىگە» ئېلىنغان.

42 مۇمكىنچىلىكى باركى، «مەن يەنە بۇ توغرىسىدا ئىلگىرى ئاز-پاز يازغانىدىم» دېگەن سۆز بولسا ئۇنىڭ مەزكۇر مەكتۇپتىكى 1-باب 9-ئايەتتە «مەسىھنىڭ سىرى» توغرۇلۇق يازغان سۆزلىرىنى كۆرسىتىدۇ؛ بىزنىڭچە ئۇ ئۇنىڭ ئەفەسۇسلۇقلارغا ئىلگىرى يازغان بىر خېتىنى كۆرسىتىدۇ.

مۇقەددەس روسۇللىرى ۋە پەيغەمبەرلىرىگە روھ ئارقىلىق[43] ھازىرقىدەك ئېنىق
ۋەھيي قىلىنغاندەك، ئايان قىلىنغان ئەمەس[44]. 6 ــ دېمەك، خۇش خەۋەر[45]
ئارقىلىق «يات ئەلدىكىلەر»دىن بولغانلارمۇ ئورتاق مىراسخورلار، تەندىكى
ئورتاق ئەزالار، مەسىھ ئەيسادا بولغان ۋەدىدىن ئورتاق بەھرىمەن بولغۇچىلار
بولىدۇ[46]؛ 7 خۇدانىڭ شەپقىتى ماڭا ئېلىپ كەلگەن ئىلتىپات بىلەن، ئۇنىڭ
كۈچ-قۇدرىتىنىڭ يۈرگۈزۈلۈشى بىلەن، مەن بۇ ئىشقا خىزمەتكار قىلىپ
تەيىنلەندىم؛ 8 ماڭا ــ مۇقەددەس بەندىلىرى ئىچىدىكى ئەڭ تۆۋىنىدىنمۇ
تۆۋەن بولغان ماڭا مۇشۇ ئىلتىپات، يەنى ئەللەر[47] ئارىسىدا مەسىھنىڭ
مۆلچەرلىگۈسىز بايلىقلىرى توغرۇلۇق خۇش خەۋەر جاكارلاش 9 ۋە شۇنداقلا
ھەممىنى ياراتقان خۇدادا يوشۇرۇن بولۇپ كەلگەن بۇ سىرنىڭ قانداق ئەمەلگە
ئاشۇرۇلۇشى توغرۇلۇق ھەممەيلەننى يورۇتۇش خىزمىتى ئامانەت قىلىندى.
10بۇنىڭ مەقسىتى ئەرشلەردە بولغان ھۆكۈمرانلارغا ھەم ھوقۇقلارغا[48] خۇدانىڭ
كۆپ تەرەپلىمىلىك دانالىقى جامائەت ئارقىلىق ھازىر ئاشكارە قىلىنىشتىن
ئىبارەتتۇر. 11 بۇ ئىش بولسا، ئۇنىڭ مەسىھ ئەيسا رەببىمىزدە ئىجرا قىلىنغان
مەڭگۈلۈك مۇددىئاسى بويىچىدۇر[49]؛ 12 ئۇنىڭ ئىشەنچ-سادىقلىقى ئارقىلىق

43 «روھ» — خۇدانىڭ روھى، مۇقەددەس روھ.

44 روسۇلنىڭ سۆزلىرى ئىنتايىن زىلدۇر. ئۇ مەسىھ ۋە جامائەت توغرۇلۇق بۇ سىر ئىلگىرىكى دەۋرلەردە قەتئىي ئايان قىلىنماي قالغان ئەمەس، دەپ پۈرىتىدۇ؛ ئەمەلىيەتتە بولسا تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەرنىڭ بەزى بېشارەتلىرىدە ھەم تەۋراتتا خاتىرىلەنگەن بەزى ۋەقەلەردە بۇ سىر پۈرىتىلىپ غىل-پال كۆرۈنىدۇ.

45 ئوقۇرمەنلەرنىڭ ئېسىدە بولۇش كېرەككى، «ئىنجىل» دېگەن سۆز دەل «خۇش خەۋەر» دېگەن مەنىدە.

46 يەھۇدىي ئەمەسلەرنىڭ «ئورتاق مىراسخور» بولغانلىقى «ئىشەنگۈچى ئىسرائىل بىلەن ئورتاق مىراسخور» بولغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ؛ «تەن» مۇشۇ يەردە مەسىھنىڭ تېنى، يەنى جامائەتنى كۆرسىتىدۇ.

47 «ئەللەر» — مۇقەددەس كىتابتا دائىم دېيىلگەندەك، «يەھۇدىي ئەمەسلەر»، «يات ئەللىكلەر»نى كۆرسىتىدۇ.

48 «ئەرشلەردە بولغان ھوكۇمرانلار»سىس ھەم ھوقۇقلار بەلكىم ھەم پەرىشتىلەر ۋە يەنە جىن-شەيتانلارنى كۆرسىتىدۇ (12:6نى كۆرۈڭ).

49 باشقا بىرخىل تەرجىمىسى بولسا «مەسىھ ئەيسا تەببىمىزدە نىشان قىلىنغان مەڭگۈلۈك مۇددىئاسى بويىچىدۇر».

بىز جاسارەتكە ھەم خۇدانىڭ ئالدىغا خاتىرجەملىك بىلەن كىرىش ھوقۇقىغا
ئىگە بولدۇق؛ 13 شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەردىن ئۆتۈنىمەنكى، مېنىڭ سىلەر ئۈچۈن
تارتقان جاپا-جەبىرلىرىم تۈپەيلىدىن پەرىشان بولماڭلار؛ چۈنكى بۇ ئىش
سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ[50]).
14 — مەن شۇ سەۋەبتىن[51] تىزلىرىمنى ئاتىغا[52] پۈكىمەنكى، 15 (— ئاسمان-
زېمىندىكى بارلىق ئاتىلىق مۇناسىۋەتلەر ئۇنىڭدىن «ئاتا» نامىنى ئالىدۇ)[53]
16 ئۇ ئۆز شان-شەرىپىدىكى بايلىقلار بىلەن، روھى ئارقىلىق سىلەرنى ئىچكى
دۇنيايىڭلاردا[54] كۈچلەندۈرگەي؛ 17 شۇنىڭ بىلەن مەسىھ قەلبىڭلاردا
ئىشەنچ ئارقىلىق تۇرۇپ، سىلەر مېھىر-مۇھەببەت ئىچىدە يىلتىز تارتىغان،
ئۇل سېلىنغان، 19-18 بارلىق مۇقەددەس بەندىلەر بىلەن بىللە مەسىھنىڭ
مۇھەببىتىنىڭ كەڭلىكى، ئۇزۇنلۇقى، چوڭقۇرلۇقى ۋە ئېگىزلىكىنى چۈشىنىپ
ئىگىلىۋالغايسىلەر؛ يەنى ئادەمنىڭ بىلىپ يېتىشىدىن ھەسسىلەپ ئېشىپ
چۈشىدىغان ئۇنىڭ مۇھەببىتىنى بىلىپ يەتكەيسىلەر، شۇنىڭدەك خۇدانىڭ
مۇكەممەل جەۋھىرى بىلەن تولدۇرۇلغايسىلەر[55]. 20 ئەمدى ئىچىمىزدە
يۇرگۈزىدىغان قۇدرىتى بويىچە بارلىق تىلىكىمىز ياكى ئويلىغانلىرىمىزدىنمۇ
ھەددى-ھېسابسىز ئارتۇق ۋۇجۇدقا چىقىرىشقا قادىر بولغۇچىغا، — 21 — ئۇنىڭغا

---

50 بۇ ئايەتنىڭ ئۈچ مۇمكىنچىلىكى بار مەنىسى توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

51 1-ئايەتنىڭ داۋامى.

52 «ئاتا» — خۇدا، ئەلۋەتتە. بەزى كونا كۆچۈرمىلەردە «شۇ سەۋەبتىن تىزلىرىمنى رەب ئەيسا مەسىھنىڭ ئاتىسىغا پۈكىمەنكى» دېيىلىدۇ.

53 بۇ سۆزنىڭ ئەھمىيىتى بەلكىم شۇكى، خۇدا «ئاتا» بولغاندىن كېيىن، ئاسمان-زېمىننى «ئاتىلىق»، يەنى «ئاتا-بالىلىق» (مەيلى ئىنسانلار ئارىسىدا بولسۇن، ھايۋانلار ئارىسىدا بولسۇن ياكى ھەتتا ئۈسۈملۈكلەر ئارىسىدا بولسۇن) مۇناسىۋەتلەر بىلەن تولدۇرغان. پاۋلۇس، خۇدا ئۆزىنىڭ ئاتىلىق مۇھەببىتىنى مۇشۇ كۆپلىگەن مۇناسىۋەتلەر بىلەن ئىسپاتلىماقچى بولغان يەردە، مەن ئۇنىڭ پەرزەنتى بولۇش سۈپىتىم بىلەن، ئۇنىڭدىن مۇشۇنداق بۈيۈك تىلەكنى تولىمۇ ئىشەنچ بىلەن تىلەيمەن، دېمەكچى.

54 «ئىچكى دۇنيا» — گرېك تىلىدا «ئىچكى ئادەم» — بۇ ئىبارە ئادەمنىڭ روھىنى، قەلبىنى، «ئىچكى دۇنيا»سىنى كۆرسىتىدۇ.

55 ئوقۇرمەنلەر دىققەت قىلىدۇكى، بۇ ئۇلۇغ ئىشلار ئۈچۈن، بولۇپمۇ مۇھەببەتنى تولۇق ئىگىلىۋېلىش ئۈچۈن خۇدانىڭ روھى ئارقىلىق كەلگەن كۈچ-قۇدرەت تولىمۇ كېرەكتۇر (16-ئايەتنى كۆرۈڭ).

دەۋردىن دەۋرگىچە، ئەبەدىلئەبەدگىچە جامائەتتە مەسىھ ئەيسا ئارقىلىق شان-شەرەپ بولغاي! ئامىن!

4

[1] ئەمدى شۇ سەۋەبلەردىن، رەبنىڭ مەھبۇسى بولغان مەنكى، خۇدانىڭ سىلەرنى چاقىرغان بۈيۈك چاقىرىقىغا لايىق هالدا مېڭىشلىرىڭلارنى ئۆتۈنىمەن، [2] — ھەممە ئىشتا كەمتەرلىك ۋە يۇۋاش-مۇلايىملىق[56] بىلەن، سەۋرچانلىق بىلەن، بىر-بىرىڭلارغا مۇھەببەت ئىچىدە كەڭ قورساق بولۇپ، [3] ئىناق-خاتىرجەملىكنىڭ رىشتىسى بىلەن، روھتا[57] بولغان بىرلىكنى تۇتۇشقا ئىنتىلىشىڭلارنى ئۆتۈنىمەن. [4] تەن بىردۇر، روھ بىردۇر، — خۇددى چاقىرىلغىنىڭلاردا، ئوخشاش بىر ئارزۇ-ئۈمىدكە چاقىرىلغىنىڭلاردەك، — [5] رەب بىردۇر، ئىمان-ئېتىقاد بىردۇر، چۆمۈلدۈرۈلۈش بىردۇر، [6] ھەممىنىڭ خۇدائاتىسى بىردۇر؛ ئۇ بولسا ھەممىدىن ئۈستۈن تۇرغۇچى، ھەممىنى يۈرگۈزگۈچى ۋە ھەممىمىزنىڭ ئىچىدە بولغۇچىدۇر[58]. [7] شۇنداقتىمۇ ھازىر ھەربىرىمىزگە مەسىھنىڭ ئىلتىپاتىنىڭ ئۆلچىمى بويىچە شەپقەت تەقدىم قىلىنغاندۇر؛ [8] شۇڭا، مۇقەددەس كىتابتا خۇدا ئېيتقىنىدەك: —

«ئۇ يۇقىرىغا كۆتۈرۈلدى،
ئىنسانلارنى تۇتقۇن قىلغۇچىلارنى ئۇ ئۆزى ئەسىر قىلىپ ئېلىپ كەتتى،

[56] ئىنجىلدا «يۇۋاش-مۇلايىملىق»نىڭ ئالاھىدىلىكى بار؛ ئۇ بولسىمۇ قورقۇنچتىن كۆچلۈكلەرگە يول قويىدىغان ئاجىزلىق ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ يولىدا تالاش-تارتىشلاردىن قول ئۈزۈش، خۇدانىڭ ھەممە ئىشلىرىمىزنى زوراۋانلىقسىز، جېدەلسىز توغرا ئورۇنلاشتۇرۇشىغا ئىمان باغلاشتۇر؛ مۇشۇنداق پوزىتسىيە مۇلايىم، يۇۋاشلىق بىلەن بىلدۈرۈلىدۇ.

[57] «روھتا» — خۇدانىڭ روھىدا، مۇقەددەس روھتا.

[58] بەزى كونا كۆچۈرمىلەردە «ھەممىنىڭ ئىچىدە بولغۇچىدۇر» (ياكى «ھەممىنىڭ ئىچىدىدۇر») ياكى «ھەممىڭلارنىڭ ئىچىدە بولغۇچىدۇر» دېيىلىدۇ. 4-7-ئايەتلەر كۆرسەتكەن بىرلىكلەر توغرۇلۇق «قوشۇمچە سۆز»ىمىزدە قىسقىچە مۇزاكىرە قىلىمىز.

ھەم ئىنسانلارغا ئىلتىپاتلارنى تەقدىم قىلدى».[59]
9 ئەمدى «كۆتۈرۈلگەن» زات بولسا، ئاۋۋال يەرنىڭ تېگىگە چۈشكەن
زاتنىڭ ئۆزى ئەمەسمۇ؟[60] 10 چۈشكەن زات بولسا بارلىق ئەرشلەردىن يۇقىرىغا
كۆتۈرۈلگەننىڭ دەل ئۆزىدۇر؛ كۆتۈرۈلۈشىنىڭ مەقسىتى، ئالەمنىڭ بارلىقىنى
تولدۇرۇشتىن ئىبارەت؛ 11 شۇڭا، بەزىلەرنى روسۇللار، بەزىلەرنى پەيغەمبەرلەر،
بەزىلەرنى خۇش خەۋەرچىلەر، بەزىلەرنى باققۇچى ۋە ياكى تەلىم بەرگۈچىلەر
قىلىپ تەيىنلىگەن دەل ئۆزىدۇر[61]. 12 بۇلارنىڭ مەقسىتى مۇقەددەس
بەندىلەرنى خىزمەت ۋەزىپىسىگە، جۈملىدىن[62] مەسىھنىڭ تېنىنى قۇرۇپ
چىقىشقا قوراللاندۇرۇپ كامالەتكە يەتكۈزۈشتىن ئىبارەت[63]؛ 13 ــ ۋەزىپە

[59] روسۇل پاۋلۇس بۇ سۆزلىرىدە «زەبۇر»دىكى 18:68نى نەقىل كەلتۈرۈپ تۈپ مەنىنى يەكۈنلىگەن. «يۇقىرىغا كۆتۈرۈلدى» مەسىھنىڭ ئۆلۈمدىن تىرىلىپ ئەرشلەرگە كۆتۈرۈلگەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ ئەرشتىن ئۆزىگە ئىشەنگەنلەرگە مۇقەددەس روھنى ئەۋەتىپ ھەرخىل ئىلتىپاتلارنى تەقدىم قىلدى ۋە شۇنىڭدەك ھازىرمۇ تەقدىم قىلماقتا.

بۇ ئاجايىب بېشارەتنىڭ مەنىسىنى تولۇقراق تونۇش ئۈچۈن بىز «زەب.» 18:68گە قوشقان ئىزاھاتنى كۆرۈڭ.

[60] مەسىھنىڭ «يەرنىڭ تېگىگە (گرېك تىلىدا «تەگلىرىگە») چۈشكەن»لىكى نېمىنى كۆرسىتىدۇ؟ «زەب.» 15:139نى كۆرۈڭ. بۇ زەبۇردىكى كۆي بويىچە «يەرنىڭ تەگلىرى» بولسا ئىنساننىڭ تۈپ تەبىئىتى شەكىللەندۈرۈلگەن جاي بولۇپ، مەسىھنىڭ «يەرنىڭ تەگلىرىگە چۈشۈش»ى بەلكىم دەل ئىنساننىڭ تەبىئىتىنىڭ تۈپ مەسىلىسىنى، يەنى گۇناھلىق ماھىيىتىمىزنى ئۆزۈل-كېسىل بىر تەرەپ قىلىشى ئۈچۈن ئىدى. شۇڭا بىزنىڭچە بۇ ئىبارە مەسىھ كرېستكە مىخلىنىشىنىڭ چوڭقۇر ئازابلىرىدا بىر تەرەپ قىلغان ئىشلارنى كۆرسىتىدۇ؛ بەزى ئالىملار، مەسىھنىڭ «چۈشكەنلىكى»، ئۆلۈمدىن كېيىن روھىنىڭ تەھتىساراغا چۈشكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ، دەپ قارايدۇ. بۇنىڭمۇ مۇمكىنچىلىكى بار.

[61] ئوقۇرمەنلەر دىققەت قىلىدۇكى، بۇ ئايەتتە ئېيتىلغان سوۋغاتلار «روھىي ئىلتىپاتلار» ئەمەس، بەلكى «روھىي ئىلتىپاتلار»غا ئىگە بولغان روھىي ئادەملەردۇر. مەسىھ مۇشۇنداق ئادەملەرنى جامائىتى ۋە دۇنيانى بەرىكەتلەش ئۈچۈن تەيىنلەيدۇ.

[62] «جۈملىدىن» ــ ياكى «يەنى» دەپ چۈشەنگىلى بولىدۇ.

[63] دېمەك، روسۇللار، پەيغەمبەرلەر، خۇش خەۋەرچىلەر، باققۇچىلار ۋە تەلىم بەرگۈچىلەرنىڭ ۋەزىپىسى مەسىھنىڭ تېنى بولغان جامائەتنى خۇدانىڭ تولۇق خىزمىتىنى قىلىش ئۈچۈن قوراللاندۇرۇشتىن ئىبارەتتۇر. خۇدانىڭ خىزمىتىنى قىلىدىغان بۇ «روھانىي ئادەملەر»لا ئەمەس، بەلكى پۈتكۈل جامائەتنىڭ ھەممە ئەزالىرى ئۆز رولى بويىچە ۋەزىپىسىگە ئەمەل قىلىشى كېرەكتۇر.

«قۇرۇپ چىقىش» دېگەن ئىبارە توغرۇلۇق «كىرىش سۆز»ىمىزنى كۆرۈڭ.

گرېك تىلىدا «قوراللاندۇرۇپ كامالەتكە كەلتۈرۈش» بىرلا سۆز بىلەن ئىپادىلىنىدۇ.

ھەممىمىزنىڭ ئېتىقادتا ھەم خۇدانىڭ ئوغلىنى تولۇق تونۇشتا بىرلىككە كېلىشىمىزگىچە، كامىل ئادەم بولۇپ يېتىشىپ چىقىشىمىزغىچە، ــ يەنى مەسىھنىڭ مۇكەممەل جەۋھىرى گەۋدىلەنگەن قەددى-قامەت ئۆلچىمىگە يېتىشىمىزگىچە داۋاملاشتۇرۇلماقتا؛ [14] شۇنداق بولغاندا، يەنە گۆدەك بالىلاردىن بولماي، ئادەملەرنىڭ قۇۋلۇقىدىن ئويلاپ چىققان ئالدامچى نىيەت-پىلانلىرى بىلەن، ئۇلارنىڭ ھىيلە-نەيرەڭدىن چىققان تەلىماتىنىڭ دولقۇنلىرىدىن ئۇرۇلۇپ، ئۇنىڭ ھەرخىل شامىلىدا ئۇياق-بۇياققا ئۇچۇرۇلۇپ كەتمەيمىز؛ [15] ئەكسىچە، مېھىر-مۇھەببەت ئىچىدە تۇرۇپ ھەقىقەتكە بېرىلىپ ئىش كۆرۈپ، بېشىمىز بولغان مەسىھكە باغلىنىشتا(64) ھەر جەھەتتىن ئۆسۈپ يېتىلىدىغان بولىمىز؛ [16] ئۇنىڭدىن پۈتكۈل تەن(65)، ئەزالىرى بىر-بىرىگە جىپسىلاشتۇرۇلۇپ، ئوزۇقلۇق تەمىنلىگۈچى ھەربىر ئۆگە ئارقىلىق بىر-بىرىگە تۇتاشتۇرۇلۇپ، ھەربىر ئەزانىڭ ئۆزىگە خاس ئۆلچەنگەن ۋەزىپىنى ئۆتىشى بىلەن بارغانچە ئۆستۈرۈلۈپ، مۇھەببەت ئىچىدە ئۆز-ئۆزىنى قۇرۇپ چىقىشقا ئىشلىمەكتە.

[17] شۇڭا شۇنى ئېيتىمەنكى، رەبتە ئۇنى تاپىلايمەنكى، يات ئەللەرنىڭكىدەك، يەنى ئۇلارنىڭ ئۆز ئوي-پىكىرلىرىنىڭ بىمەنىلىكىدە ماڭغىنىدەك مېڭىۋەرمەسلىكىڭلار كېرەك؛ [18] ئۇلار قەلبىنىڭ قاتتىقلىقىدىن كېلىپ چىققان بىلمەسلىك تۈپەيلىدىن، خۇدانىڭ ھاياتىدىن ئادا-جۇدا قىلىنىپ، چۈشەنچىسى قاراڭغۇلىشىپ كەتكەن، [19] ئار-نومۇسنى تاشلىۋېتىپ، نەپسانىيەتچىلىكى ئاۋۇپ ھەرخىل ئىپلاسلىقلارنى يۈرگۈزۈشكە، كەيپ-ساپاغا بېرىلگەن. [20] ئەمما سىلەر بولساڭلار، مەسىھنى شۇنداق يولدا ئۆگىنىپ تونۇغان ئەمەسسىلەر ــ [21] (ھەقىقەتنىڭ ئەيسادا بولغىنىدەك، ئۇنى ھەقىقەتەن ئاڭلىغان، ئۇنىڭدا ئۆگىتىلگەن بولساڭلار) ــ [22] دېمەك، ئىلگىرىكى تۇرمۇشۇڭلارغا خاس بولغان، ئالدامچى ئارزۇ-ھەۋەسلەرگە

64 سۆزمۇسۆز تەرجىمىسى: «بېشىمىز بولغان مەسىھكە باغلىنىشتا ئۇنىڭغا (ياكى «ئۇنىڭ ئىچىگە») ھەر جەھەتتىن ئۆسۈپ يېتىلىدىغان بولىمىز». دېمەك، «ئاللىقاچان ئۇنىڭ تېنىنىڭ بىر ئەزاسى بولغان ھالدا .... داۋاملىق ئۆسىدىغان...».

65 «پۈتكۈل تەن» ــ (پۈتكۈل) جامائەتتۇر.

ئەگىشىپ ئۆزىنى بۇلغىغۇچى «كونا ئادەم»نى[66] سېلىۋېتىپ، 23 ئوي-
زېھنىڭلارنىڭ روھىدا يېڭىلىنىپ، 24 خۇدانىڭ ئوخشاشلىقىغا ئاساسەن،
ھەقىقەتتىن چىققان ھەققانىيلىقتا ۋە پاك-مۇقەددەسلىكتە يارىتىلغان «يېڭى
ئادەم»نى كىيىۋېلىشىڭلار كېرەكتۇر.
25 شۇنىڭ بىلەن يالغانچىلىقنى سېلىۋېتىپ، ھەربىرىمىز ئۆز يېقىنلىرىمىز
بىلەن ھەقىقەتنى سۆزلىشەيلى؛ چۈنكى بىز بىر-بىرىمىزگە نىسبەتەن بىر
تەننىڭ ئەزالىرىدۇرمىز.
26 «ئاچچىقلىنىڭلار، ئەمما گۇناھ قىلماڭلار»[67]؛ غەزىپىڭلار كۈن پاتقۇچە
داۋام ئېتتۈرمىسۇن؛[68] 27 ياكى ئىبلىسقا[69] ھېچ ئورۇن قويۇپ بەرمەڭلار.
28 ئوغرى ئىككىنچى ئوغرىلىق قىلمىسۇن؛ ئەكسىچە ئۇ مېھنەت قىلىپ
ئىككى قولىغا تايىنىپ ھالال ئىش قىلسۇنكى، ھاجىتى بولغانلارغىمۇ بۆلۈپ
بەرگۈدەك ئۆز تاپقىنى بولسۇن.
29 ئاغزىڭلاردىن ھېچقانداق ئىپلاس سۆز چىقمىسۇن، پەقەت
ئاڭلىغۇچىلارغا شەپقەت يەتسۇن ئۈچۈن، ئېھتىياجقا ئۇيغۇن ۋە ئادەمنى
قۇرۇپ چىقىدىغان سۆزلەرنى ئېيتىڭلار. 30 خۇدانىڭ مۇقەددەس روھىغا
ئازاب بەرمەڭلەر؛ چۈنكى سىلەر ئۇنىڭ بىلەن ھۆر-نىجات كۈنى ئۈچۈن[70]
مۆھۈرلەنگەنسىلەر؛ 31 ئۆزۈڭلاردىن ھەرقانداق ئۆچ-ئاداۋەت، ئاچچىق-غەزەپ،
قەھر، جېدەل-ماجىرالار، تىل-ئاھانەت ھەمدە ھەرخىل قارا نىيەتلەرنى نېرى
قىلىڭلار؛ 32 بىر-بىرىڭلارغا مېھرىبان، يۇمشاق دىللىق بولۇپ، خۇدا مەسىھتە

66 «كونا ئادەم» توغرۇلۇق «رىم.» 6:6 ۋە ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

67 «زەك.» 16:8، «زەب.» 4:4. بۇ ئايەت 25-ئايەتتىكى «ھەقىقەتنى سۆزلىشەيلى» دېگەن سۆز بىلەن باغلىقتۇر. بىر تەرەپتىن ئاچچىقلىنىشقا تېگىشلىك سەۋەبى بولۇپ تۇرۇپ گەپ قىلمىسا گۇناھ بولىدۇ؛ يەنە بىر تەرەپتىن ئاچچىق ئادەمنى گۇناھقا باشلىشىمۇ مۇمكىن، شۇ تەرەپتىنمۇ ھېزى بولۇشى كېرەك. شۇڭا «ئاچچىقلىنىڭلار، ئەمما گۇناھ قىلماڭلار» دېيىلىدۇ.

68 يەنە بىرخىل تەرجىمىسى: «ئاچچىقلاشنىڭ سەۋەبى كۈن پاتقۇچە داۋاملىشىۋەرمىسۇن». ئەگەر بۇ تەرجىمە توغرا بولسا، ئادەم ئۇنىڭغا زادى قانداق ئەمەل قىلىشى كېرەك؟ — بىزنىڭچە بۇ تەرجىمە مەنتىقىغە ئۇيغۇن ئەمەس.

69 «ئىبلىس» — شەيتان.

70 «ھۆر-نىجات كۈنى» — 14:1دىكى ئىزاھاتىنى كۆرۈڭ.

سىلەرنى كەچۈرۈم قىلغىنىدەك بىر-بىرىڭلارنى كەچۈرۈم قىلىڭلار. (5-باب) [1] شۇڭا خۇدانىڭ سۆيۈملۈك پەرزەنتلىرىدىن بولۇپ، ئۇنى ئۈلگە قىلىڭلار؛ [2] ھەممە مەسىھ بىزنى سۆيۈپ، ئۆزىنى بىز ئۈچۈن خۇداغا خۇشپۇراق سۈپىتىدە ھەدىيە-قۇربانلىق[71] بولۇشقا ئاتاپ پىدا قىلغاندەك سىلەرمۇ مۇھەببەت ئىچىدە مېڭىڭلار.

[3] ئەمما مۇقەددەس بەندىلەرگە لايىق ھالدا، بۇزۇقلۇق، ھەرقانداق پاسكىنىلىق ياكى نەپسانىيەتچىلىك ئاراڭلاردا ھەتتا تىلغىمۇ ئېلىنمىسۇن؛ [4] شۇنداقلا ئىپلاسلىق، ئەخمىقانە پاراڭلار ياكى چاكىنا چاقچاقلارمۇ تىلىڭلارغا ئېلىنمىسۇن — بۇلارمۇ مۇۋاپىق ئەمەستۇر — بەلكى ئاغزىڭلاردىن تەشەككۈرلەر چىقسۇن.

[5] چۈنكى شۇنىڭدىن خەۋەردارسىلەركى، ھەرقانداق بۇزۇقلۇق قىلغۇچى، ناپاك بولغۇچى ياكى نەپسانىيەتچى كىشى (بۇنداق كىشى ئەمەلىيەتتە بىر بۇتپەرەسكە باراۋەر) مەسىھ ۋە خۇدانىڭ پادىشاھلىقىغا مىراسخور بولالمايدۇ. [6] ھېچكىمگە ئۆزۈڭلارنى قۇرۇق گەپلەر بىلەن ئالداتماڭلار؛ چۈنكى بۇ ئىشلار تۈپەيلىدىن خۇدانىڭ غەزىپى ئىتائەتسىزلىكتىن بولغان پەرزەنتلەرنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ.

[7] شۇڭا ئۇلارغا مۇشۇ ئىشلاردا شېرىك بولماڭلار؛ [8] چۈنكى سىلەر ئەسلى قاراڭغۇلۇق ئىدىڭلار، لېكىن ھازىر رەبدە يورۇقلۇقسىلەر؛ يورۇقلۇقنىڭ پەرزەنتلىرىگە لايىق مېڭىڭلار [9] (چۈنكى يورۇقلۇقنىڭ مېۋىسى تولۇق مېھرىبانلىق، ھەققانىيلىق ۋە ھەقىقەتتىن تەركىب تاپىدۇ)، [10] نېمە ئىشلارنىڭ رەبنى خۇرسەن قىلىدىغانلىقىنى ئۆگىنىپ ئىسپاتلاڭلار. [11] قاراڭغۇلۇقتىكى مېۋىسىز ئىشلار بىلەن چېتىلىپ قالماڭلار؛ ئەكسىچە، ئۇلارنى ئېچىپ ئەيىبلەڭلار؛ [12] چۈنكى ئۇلارنىڭ يوشۇرۇنچە ئىشلىگەنلىرىنى ھەتتا تىلغا ئېلىشمۇ نومۇس ئىشتۇر. [13] ئەمما يورۇقلۇق بىلەن ئەيىبلەپ ئاشكارىلانغان ھەرقانداق نەرسە ئوچۇق كۆرۈنىدۇ؛ يورۇقلۇق ئاشكارىلىغان ھەممە نەرسە يورۇقلۇققا ئايلىنىدۇ. [14] شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ مۇنداق دەيدۇ: —

[71] «خۇشپۇراق سۈپىتىدە... قۇربانلىق» مۇشۇ يەردە (بارلىقى خۇداغا ئاتاپ كۆيدۈرۈلگەن) «كۆيدۈرمە قۇربانلىق» كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

«ئويغان، ئەي ئۇيقۇچى!
تىرىل ئۆلۈكلەر ئارىسىدىن!
ۋە مەسىھ سېنى پارلاپ يورىتىدۇ»[72].

15 شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەرنىڭ مېڭىۋاتقان يولۇڭلارغا ئېھتىيات بىلەن
دىققەت قىلىڭلار؛ يولۇڭلار نادانلارنىڭكىدەك ئەمەس، دانالارنىڭكىدەك
بولسۇن؛ 16 ۋاقىت-پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ تۇتۇۋېلىڭلار؛ چۈنكى مۇشۇ
دەۋر[73] رەزىلدۇر. 17 بۇ سەۋەبتىن نادان بولماڭلار، بەلكى رەبنىڭ ئىرادىسىنىڭ
نېمە ئىكەنلىكىنى چۈشەنگۈچى بولۇڭلار؛ 18 ھاراق-شاراب ئىچىپ مەست
بولماڭلار؛ شۇنداق قىلىق ئادەمنى شاللاقلاشتۇرىدۇ؛ بۇنىڭ ئورنىغا روھقا[74]
تولدۇرۇلغۇچى بولۇڭلار، 19 — بىر-بىرىڭلارغا زەبۇر-نەغمىلەر، مەدھىيە
كۈيلىرى ۋە روھىي ناخشىلار[75] ئېيتىشىپ، قەلبىڭلاردا ناخشا-نەغمىلەر
ياڭرىتىپ رەبنى مەدھىيىلەڭلار؛ 20 ھەردائىم ھەممە ئىشلار ئۈچۈن رەب
ئەيسا مەسىھنىڭ نامىدا خۇدا ھەم ئاتا بولغۇچىغا تەشەككۈر-رەھمەت
ئېيتىڭلار، 21 مەسىھتىن ئەيمىنىپ، بىر-بىرىڭلارغا بويسۇنۇڭلار.[76]

22 سىلەر ئاياللار، رەبكە بويسۇنغاندەك ئۆز ئەرلىرىڭلارغا بويسۇنۇڭلار؛
23 چۈنكى مەسىھ جامائەتنىڭ بېشى بولغاندەك، ئەر ئايالنىڭ بېشىدۇر؛

---

72 بۇ سۆزلەر تەۋراتتىكى بېشارەت ئەمەس، بەلكى تەۋراتتىكى بىرنەچچە بېشارەتلەرنىڭ بىرخىل يەكۈنى ياكى ئىنجىل دەۋرىدىكى نامەلۇم پەيغەمبەرنىڭ كۈي-مەدھىيە سۆزلىرىدىن ئېلىنغان سۆزلەر بولۇشى مۇمكىن.

73 گرېك تىلىدا «مۇشۇ كۈنلەر».

74 «روھ» — خۇدانىڭ روھى، مۇقەددەس روھ.

75 «زەبۇر-نەغمىلەر» بەلكىم سازغا تەڭكەش قىلىنىپ ئېيتىلىدىغان ناخشىلار؛ «مەدھىيە كۈيلىرى» بەلكىم سازسىز ناخشىلار؛ «روھىي ناخشىلار» بەلكىم ستىخىيىلىكتىن، ئۆزلىكىدىن، مۇقەددەس روھنىڭ ئىلھامى بىلەن ئېيتىلغان ناخشىلارنى كۆرسىتىشى مۇمكىن («1كور.» 15:14نى ۋە ئىزاھاتلارنىمۇ كۆرۈڭ).

76 بۇ ئىشلار ۋە قالغان جېكىلەشلەر ئاساسەن ھەممىسى «مۇقەددەس روھقا تولدۇرۇلۇش»نىڭ نەتىجىسىدۇر.

«مەسىھتىن ئەيمىنىپ، بىر-بىرىڭلارغا بويسۇنۇڭلار» — «مەسىھتىن ئەيمىنىش» بىرىنچى ئورۇندا بولۇش كېرەك؛ جامائەتتىكى مەلۇم بىر قېرىندىشىغا بويسۇنۇش مەسىھنىڭ ئەمرلىرىگە ئۇيغۇن كەلمىسە ئۇ چاغدا ئۇ قېرىندىشىغا بويسۇنماسلىق كېرەكتۇر.

مەسىھ يەنە تەنگە قۇتقۇزغۇچىدۇر[77]. 24 ئەمدىلىكتە جامائەت مەسىھكە
بويسۇنغاندەك، ئاياللار ئەرلىرىگە ھەممە ئىشتا بويسۇنسۇن.
25 ئەرلەر ئاياللىرىڭلارنى سۆيۈڭلار، خۇددى مەسىھنىڭمۇ جامائەتنى سۆيۈپ،
ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزىنى پىدا قىلغىنىدەك سۆيۈڭلار؛ 26 مەسىھنىڭ جامائەت ئۈچۈن
شۇنداق قىلىشى جامائەتنى[78] مۇقەددەس قىلىپ، «داسنىڭ سۈيى»[79] بولغان
سۆز-كالام بىلەن يۇيۇپ پاكلاندۇرۇش ئۈچۈندۇر، 27 شۇنىڭدەك جامائەتنى شەرەپلىك
ھالدا ئۆزىگە ھازىر قىلىپ، ئۇنى ھېچ داغ، قورۇق ياكى بۇلارغا ئوخشاش ھەرقانداق
نەرسىلەردىن خالىي قىلىپ، تولۇق مۇقەددەس ۋە ئەيىبسىز قىلىشتىن ئىبارەتتۇر. 28
شۇنىڭغا ئوخشاش، ئەرلەر ئۆز ئاياللىرىنى ئۆز تېنىنى سۆيگەندەك سۆيۈشى كېرەكتۇر؛
ئۆز ئايالىنى سۆيگەن كىشى ئۆزىنى سۆيگەن بىلەن باراۋەر. 29 چۈنكى ھېچكىم ئەسلا
ئۆزىنىڭ ئېتىدىن نەپرەتلەنگەن ئەمەس، ئەكسىچە ئۇنى ئوزۇقلاندۇرىدۇ ھەم ئاسرايدۇ؛
بۇ خۇددى مەسىھنىڭ جامائەتنى ئوزۇقلاندۇرىدىغىنىغا ھەم ئۇنى ئاسرايدىغىنىغا
ئوخشايدۇ. 30 چۈنكى بىز ئۇنىڭ تېنىنىڭ ئەزالىرىدۇرمىز[80]: —
31 «شۇ سەۋەبتىن ئەر ئاتا-ئانىسىنىڭ يېنىدىن ئايرىلىپ، ئۆز ئايالىغا
باغلىنىدۇ؛ ئىككىسى بىر تەن بولىدۇ»[81].

---

77 «تەن» مۇشۇ يەردە «جامائەت»نى كۆرسىتىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن روسۇل پاۋلۇس مۇشۇ يەردە «مەسىھ تەنگە قۇتقۇزغۇچىدۇر» دېگەن سۆزى بىلەن، ئەرنىڭ ئۆز ئايالىنى قۇتقۇزۇش ۋە ئايالىنىڭ تېنىنى ئاسراش مەسئۇلىيىتى بار، دېگەننى پۇرىتىدۇ.

78 گرېك تىلىدا «ئۇنى». بۇ ئايەتتىكى «ئۇ» جامائەتنى كۆرسەتكەندە، گرېك تىلىدىكى «ئايالچە رود»تا ئىپادىلىنىدۇ. ئايەتتىكى ئوخشىتىش دەل شۇكى، يىگىتنىڭ تويىدا ئۆزىگە ياتلىق بولىدىغان سۆيۈملۈك قىزنى ئۆزىگە ھازىر قىلغىنىدەك، مەسىھ جامائەتنى ئۆزىگە ھازىر قىلىدۇ. توي بولسا جەننەتتە بولىدۇ («ۋەھ.» 19:7-9، 21:9-10نى كۆرۈڭ).

79 «داسنىڭ سۈيى» تەۋرات دەۋرىدىكى زامانلاردا كاھىنلار ئىبادەتخانىدا خۇداغا ھەرقېتىم يېقىنلاشقاندا، پۇتكۇل تەنلىرىنى چوڭ داس («دېڭىز») ئىچىدە يۇيۇشى كېرەك. شۇنىڭغا ئوخشاش يولدا خۇداغا يېقىنلاشقىنىمىزدا، بىزدە نالايىق بىرەر ئىشلار بولسا، ئۇنىڭ سۆز-كالامى بىزگە پاكلاندۇرۇش يولىنى (دېمەك، گۇناھنى ئىقرار قىلىپ، توۋا قىلىش، ئەيسانىڭ قېنى ئارقىلىق كەچۈرۈم قىلىنىپ پاكلاندۇرۇلۇش يولىنى) كۆرسىتىش رولىنى ئوينايدۇ.

80 بەزى كونا كۆچۈرۈلمىلەردە: «بىز ئۇنىڭ ئەتلىرىدىن، ئۇنىڭ سۆڭەكلىرىدىن بولغانمىز» دېگەن سۆزلەر قوشۇلغان. («يار.» 2:23نى كۆرۈڭ).

81 «يار.» 2:23.

32 بۇ سىر ئىنتايىن چوڭقۇردۇر؛ ئەمما مەن ھازىر مەسىھ ۋە جامائەت
توغرۇلۇق سۆزلەۋاتىمەن[82]. 33 ئەمما سىلەرمۇ ھەربىرىڭلار ئۆز ئايالىڭلارنى
ئۆزۈڭلارنى سۆيگەندەك سۆيۈڭلار؛ ئايال بولسا، ئېرىدىن ئەيمىنىپ، ئۇنى
ھۆرمەتلىسۇن.

6

1 باللار، رەبدە ئاتا-ئانىلىرىڭلارغا ئىتائەت قىلىڭلار؛ چۈنكى بۇ
دۇرۇسدۇر. 2 «ئاتاڭنى ۋە ئاناڭنى ھۆرمەتلە»[83] ــ بۇ بولسا ئۆز ئىچىگە
ۋەدىنى ئالغان بىرىنچى ئەمردۇر ــ
3 «شۇنىڭ بىلەن سېنىڭ ئىشلىرىڭ قۇتلۇق بولىدۇ، زېمىندا ئۇزۇن ئۆمۈر
كۆرىسەن» ــ دەپ ۋەدە قىلىنغان[84].
4 سىلەر ئاتىلار، باللىرىڭلارنى خاپا قىلماڭلار، بەلكى ئۇلارنى رەبنىڭ
تەربىيىسى ھەم كۆرسەتمىسىدە بېقىڭلار.
5 سىلەر قۇللار، ئەتتىن بولغان خوجايىنىڭلارغا مەسىھكە ئىتائەت
قىلغىنىڭلاردەك چىن كۆڭلۈڭلاردىن ئەيمىنىش ۋە تىترەش بىلەن[85] ئىتائەت
قىلىڭلار؛ 6 پەقەت كۆز ئالدىدىلا خىزمەت قىلىپ، ئادەمنى خۇش قىلغۇچى
قۇللاردىن بولماڭلار، بەلكى مەسىھنىڭ قۇللىرىنىڭ سۈپىتىدە خۇدانىڭ
ئىرادىسىنى جان-دىل بىلەن بەجا كەلتۈرۈڭلار، 7 ئادەملەرگە ئەمەس، بەلكى
رەبگە چىن دىلىڭلاردىن خىزمەت قىلىڭلار؛ 8 شۇنى بىلگەنكى، ھەرقانداق
ئادەم بىرەر ياخشىلىق قىلسا، مەيلى ئۇ قۇل بولسۇن ياكى ھۆر بولسۇن، شۇ
ئىش رەبدىن ئۇنىڭغا ياندۇ.
9 سىلەر خوجايىنلار، قۇللىرىڭلارغىمۇ ئوخشاش يول بىلەن مۇئامىلە
قىلىپ، ئۇلارغا ھەيۋە قىلىشتىن قول ئۈزۈڭلار؛ چۈنكى ئۇلارنىڭمۇ ۋە

82 ئەر-ئايالنىڭ بىر-بىرىگە باغلىنىپ بىر تەن بولۇشى دەرھەقىقەت چوڭقۇر بىر سىر؛ مەسىھنىڭ جامائەتكە باغلىنىپ ئۇنىڭ بىلەن بىر تەن بولۇشى تېخىمۇ چوڭقۇر بىر سىردۇر.

83 «مىس.» 12:20.

84 «مىس.» 12:20، «قان.» 16:5.

85 ھەممىمىزنىڭ «ئەيمىنىش ۋە تىترەش» پوزىتسىيىسى بىلەن خۇدا ئۈچۈن خىزمەت قىلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. «ئەيمىنىش ۋە تىترەش» ئىنسانىنىڭ ئالدىدا ئەمەس، خۇدانىڭ ئالدىدا بولۇشى كېرەك، ئەلۋەتتە.

سىلەرنىڭمۇ خوجايىنىڭلار ئەرشتىدۇر، ئۇنىڭدا ھەرقانداق ئادەمنىڭ يۈز-خاتىرىسىنى قىلىش دېگەننىڭ يوقلۇقىنى بىلىسىلەر.

10 ئاخىردا، قېرىنداشلار، رەبدە ۋە ئۇنىڭ كۈچ-قۇدرىتىدە كۈچلەندۈرۈلۈڭلار؛
11 ئىبلىسنىڭ ھىيلە-نەيرەڭلىرىگە تاقابىل تۇرۇۋشۇڭلار ئۈچۈن خۇدانىڭ
پۈتكۈل ساۋۇت-يارىغىنى كىيىۋېلىڭلار؛ 12 چۈنكى ئېلىشىدىغىنىمىز ئەت
ۋە قان ئىگىلىرى ئەمەس، بەلكى ھۆكۈمرانلار، ھوقۇقدارلار، بۇ دۇنيادىكى
قاراڭغۇلۇقنى باشقۇرغۇچى دۇنياۋى ئەمىرلەر، يەنى ئەرشلەردە تۇرۇۋاتقان رەزىل
روھىي كۈچلەردۇر. 13 مۇشۇ ۋەجىدىن ئۆزۈڭلارغا خۇدانىڭ پۈتۈن ساۋۇت-
يارىقىنى ئېلىپ ئارتىڭلاركى، رەزىللىك كۈنىدە[86] بەرداشلىق بىلەن قاتتىق
تۇرىدىغان، ئاخىر ھەممە ئىشنى ئادا قىلىپ، يەرنى چىڭ دەسسەپ تۇرىدىغان
بولىسىلەر. 15-14 ئەمدى چىڭ تۇرۇڭلار ــ ھەقىقەت بەلۋېغىنى بېلىڭلارغا
باغلاپ، مېيدەڭلەرگە ھەققانىيلىق ساۋۇتىنى كىيىپ، پۇتۇڭلارغا خاتىرجەم-
ئىناقلىق خۇش خەۋىرنى يەتكۈزۈشكە تەييارلىق چورۇقىنى كىيىپ، يەرنى
چىڭ دەسسەپ تۇرۇڭلار. 16 بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىدە[87] ئىمان-ئىشەنچىنىڭ
قالقىنىنى قولغا ئېلىڭلار؛ ئۇنىڭ بىلەن سىلەر رەزىل بولغۇچىنىڭ بارلىق ئوت
ئوقلىرىنى ئۆچۈرۈۋېتەلەيدىغان بولىسىلەر. 17 ھەممىدە بېشىڭلارغا نىجاتنىڭ
دۇبۇلغىسىنى كىيىپ، خۇدانىڭ سۆز-كالامىنى، يەنى روھنىڭ[88] قىلىچىنى
ئېلىڭلار؛ 18 ھەممە ۋاقىت-پەيىتلەردە روھتا[89] ھەرخىل دۇئا-تىلاۋەت ھەم
ئىلتىجا بىلەن دۇئا قىلىڭلار؛ دەل بۇ ئىشتا قەتئىي ھوشيار تۇرۇپ بارلىق
مۇقەددەس بەندىلەر ئۈچۈن ھەر تەرەپلىمە دۇئا-ئىلتىجالار قىلىڭلار؛ 19 مەن
ئۈچۈنمۇ دۇئا قىلىڭلاركى، ــ ئېغىز ئاچقىنىمدا ماڭا سۆزلەر كەلسۇن، خۇش

86 «رەزىللىك كۈنى» ــ بەلكىم رەزىللىك ئۈستۈنلۈكنى ئىگىلەيدىغان كۈن، شەيتاننىڭ كۈچى زور نامايان قىلىنىدىغان كۈننى كۆرسىتىدۇ. يەنە كېلىپ ئۇ «ھازىرقى زامان»نىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىشى مۇمكىن. ئاخىر بىرىپ «مەسىھنىڭ كۈنى» «رەزىللىك كۈنى»نى تۈگەشتۈرىدۇ.
87 ياكى «ھەممىدىن مۇھىمى» ياكى «بۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئۈستىگە».
88 «روھ» ــ خۇدانىڭ روھى، مۇقەددەس روھ.
89 «روھ» ــ خۇدانىڭ روھى، مۇقەددەس روھ.

خەۋەرنىڭ سىرىنى دادىللىق بىلەن ئاشكارە قىلاي. [20] مەن دەل شۇ ئىشقا زەنجىرلەر بىلەن باغلانغان ئەلچىمەن؛ شۇڭا قىلىشقا تېگىشلىكىم بويىچە، خۇش خەۋەر يەتكۈزۈشتە دادىللىق بىلەن سۆز قىلىشىمغا دۇئا قىلىڭلار.

[21] ئەمدى مېنىڭ توغرامدىكى ئىشلاردىن، مېنىڭ قانداق ئۆتۈۋاتقانلىقىمدىن خەۋەرلىنىشىڭلار ئۈچۈن، سۆيۈملۈك قېرىنداش ھەم رەبدە سادىق خىزمەتكار بولغان تىخىكۇس سىلەرگە ھەممە ئىشلارنى مەلۇم قىلىدۇ. [22] مېنىڭ ئۇنى دەل مۇشۇ ئىش ئۈچۈن يېنىڭلارغا ئەۋەتىشىم، سىلەرنىڭ ئىشلىرىمىزدىن خەۋەردار بولۇشىڭلار ۋە ئۇنىڭ كۆڭلۈڭلارغا تەسەللى ۋە ئىلھام بېرىشى ئۈچۈندۇر.

[23] قېرىنداشلارغا خاتىرجەملىك، مۇھەببەت ھەم ئىمان-ئىشەنچ خۇدائاتا ۋە رەب ئەيسا مەسىھدىن بولغاي!

[24] رەب ئەيسا مەسىھنى ئۆلمەس-چىرىماس سۆيگۈ بىلەن سۆيگۈچىلەرگە مېھىر-شەپقەت يار بولغاي!

قوشۇمچە سۆز

18:1 «خۇدانىڭ چاقىرىقىغا باغلانغان ئۈمىد ۋە مۇقەددەس بەندىلىرىدە بولغان شەرەپلىك مىراسىنىڭ قىممەتلىكلىكى»

روسۇل بۇ ئايەتتە ئەفەسۇستىكى ئىشەنگۈچىلەرنىڭ: «ئۇنىڭ چاقىرىقىغا باغلىغان ئۈمىدىنىڭ نېمىلىكىنى، مۇقەددەس بەندىلىرىدە بولغان شەرەپلىك مىراسىنىڭ قىممەتلىكلىكىنى» بىلىپ يېتىشى ئۈچۈن دۇئا قىلىدۇ.

ئۇنىڭ چاقىرىقىغا باغلانغان ئۈمىد

خۇدا ھەر قېتىم ئۆز خەلقىنى چاقىرغىنىدا، ھەردائىم ئۇنىڭ چاقىرىقىغا باغلانغان بىر ئۈمىد بولغان بولىدۇ؛ ئىبراھىم، مۇسا، گىدېئون، داۋۇت ۋە كېيىنكى پەيغەمبەرلەرگە كەلگەن چاقىرىقلارنى كۆرۈڭ. مۇشۇ ئايەتتىكى «چاقىرىق» جامائەتكە بولغان چاقىرىقنى كۆرسىتىدۇ؛ بۇنىڭ نېمە ئىكەنلىكىگە 5:4نىڭ بايانى چۈشەندۈرۈش بېرىدۇ: «چاقىرىلغىنىڭلاردا، ئوخشاش بىر ئارزۇ-ئۈمىدكە چاقىرىلغانسىلەر». ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان بۇ بايان ھەربىرىمىزدە بولغان چاقىرىقلارغا باغلىغان ئۈمىدلەرنىڭ بىر-بىرىدىن ئايرىلماس دەرىجىدە گىرەلەشكەنلىكىنى كۆرسىتىدۇ. ھەرقانداق قېرىندىشىم كەلگۈسىدە ھەرقانداق بەخت-بەرىكەتلەر، ھەرقانداق بايلىقلار ۋە دانالىقنىڭ ھەرقانداق شاد-خۇراملىقلىرىغا ئېرىشكەن بولسا، شۇلاردىن مېنىڭمۇ ئورتاق نېسىۋەم بولىدۇ ۋە ئۇنىڭمۇ مېنىڭ ئېرىشكەنلىرىمدىن نېسىۋىسى بولىدۇ. مانا بۇلارنى بىز چاقىرىلغانلارنىڭ سانى بىلەن كۆپەيتىدىغان بولساق، بۇنىڭدىن چىقىدىغان نەتىجىنى تەسەۋۋۇر قىلىش ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس.

«ئۆزىنىڭ مۇقەددەس بەندىلىرىدە بولغان شەرەپلىك مىراسىنىڭ قىممەتلىكلىكى»

بەزى قېرىنداشلار بۇ ئىبارىنى تەرجىمە قىلغاندا: «خۇدانىڭ قانداقمۇ مىراسى بولىدۇ؟» ياكى «خۇدا قانداقمۇ ئۆز بەندىلىرىدىن بىرەر نەرسىگە ئېرىشىشنى ئويلايدۇ؟» دەپ بېشىنى قاتۇرۇپ بۇ ئىبارىنى «مۇقەددەس بەندىلىرىنىڭ شەرەپلىك مىراسىنىڭ قىممەتلىكلىكى» دەپ تەرجىمە قىلىدۇ. لېكىن گرېك تىلىدا، بۇ ئىبارىنىڭ ئېنىق مەنىسىدىن ھېچقانداق گۇمان يوقتۇر (1:11-ئايەتنىمۇ كۆرۈڭ). بىز ۋەھىيدىكى سۆزلەرگە ئىشىنىشىمىز كېرەك؛ گەرچە بىزنىڭ ئەقلى قابىلىيىتىمىز بۇ ئىبارىلەرنى چۈشىنىشكە ئاجىزلىق قىلغان بولسىمۇ، خۇدانىڭ ئاجىز ئىشەنگۈچىلىرى بولغان بىزلەردىن كۈتكىنى بارلىقىنى تونۇپ يېتىشىمىز كېرەك. بۇ ئىبارىگە يەنە تەپسىلىي قېتىرقىنىپ قارىساق، خۇدانىڭ شۇ كۈتكىنى بولسا «شەرەپ» ھەم «بايلىق»لارغا تولدۇرۇلىدىغان بولىدۇ؛ شۇنىڭدەك ئۆزىنىڭ كۈتكىنىنىڭ مەلۇم جەھەتتىن ھازىرمۇ بىزلەردە بار ئىكەنلىكىنى بايقايمىز. قانداقلا بولمىسۇن، بىزدە بولغان بايلىقلار بىزگە كۆرۈنۈنگىنىدىن كۆپ ئارتۇقتۇر! بۇ ھەقىقەت جامائەتتىكى قېرىنداشلىرىمىز بىلەن بولغان بارلىق مۇناسىۋىتىمىزگە تەسىر كۆرسىتىشى كېرەك. خۇدانىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنى — ئۇ ئىلىم ئەھلى بولسۇن، ساۋاتسىز بولسۇن؛ باي بولسۇن، نامرات بولسۇن؛ چىقىشقاق بولسۇن، جىمغۇر بولسۇن، — ئۇنى «ئاددىي» ياكى «مەززىسىز» دەپ ھېسابلىماسلىقىمىز كېرەك — چۈنكى ھەتتا ھەربىرىمىزنىڭ كۆندىلىك تۇرمۇشلىرىمىزدىمۇ ئۆز ئوغلىنىڭ شەرەپلىرىنى كۆرسىتىشكە خۇدانىڭ روھىنىڭ سىرلىق ئىشلىرى مەۋجۇت بولۇپ تۇرىدۇ. ئەمەلىيەتتە، خۇدانىڭ بىزدىن كۈتكىنى دەل ئۇنىڭ ئۆزى بىزگە ئىلتىپات قىلىپ ئامانەت قويغىنىدۇر؛ بىزدە خۇدانىڭ شۇ ئىلتىپاتى ئارقىلىق ئوغلىنىڭ كۆپ تەرەپلىمىلىك ئەۋزەللىكلىرىنىڭ ئايان قىلىنىشى نىمىدېگەن شەرەپلىك ئىش-ھە! — بۇ «ئوغۇلنى كۆرسىتىش» بولسا ئۇنى ئۆزىمىزگە، خۇدائاتىمىزغا، پەرىشتىلەرگە، بىلىدىغىنىمىز ئىنتايىن چەكلىك بولغان ئەرشتىكى باشقا كۈچلەرگە ۋە ئەمىرلەرگە كۆرسىتىشتىن ئىبارەتتۇر. بۇ ئۇلۇغ ئىشلارنى بىلىپ يېتىشىمىز ئۈچۈن ھەربىرىمىزگە خۇدا «دانالىق ھەم ۋەھىينى ئۆزلەشتۈرگۈچى روھ»نى ئاتا قىلغاي!

«دانالىق ھەم ۋەھىينى ئۆزلەشتۈرگۈچى روھ» دېگەن بۇ ئىبارە توغرۇلۇق مۇشۇ يەردە كۆرسىتىمىزكى، ئۇنىڭدا مۇھىم بىر ئاچقۇچ بار. «دانالىق» — ئىشلارنىڭ پەقەت

«نېمە» بولۇش كېرەكلىكىنى ئەمەس، بەلكى «قانداق» ۋە «قاچان» بولۇش كېرەكلىكىنى بىلىش — خۇدادىن ئەيمىنىپ ئۇنىڭ كالامى ئۇستىدە ھەر كۈنى ئويلىنىشنىڭ مېۋىسىدۇر — ئۇ ۋەھيىدىن ئاۋۋال كېلىدۇ. خۇدانىڭ ئاسماندىن ئىنسانلارغا سوۋغاتلارنى تاشلاپ بېرىدىغانلىقى پاكىتتۇر؛ لېكىن سوۋغاتلىرىنىڭ تاشلىنىشىغا يارىشا، ئاۋۋال دانالىق بىلەن تەييارلانغان كۆڭۈللەر بولۇشى كېرەك.

گۇناھلاردا ئۆلۈش؛ مەسىھ بىلەن بىللە جان كىرگۈزۈلۈپ، ئۇنىڭ بىلەن تىرىلىپ، كۆتۈرۈلۈپ، ئەرشلەردە ئولتۇرغۇزۇلۇش

«گۇناھلاردا ئۆلگەن» (1:2)

ئادەمنى ھەيران قالدۇرىدىغان بۇ ئىبارە 2:1دە كۆرۈلىدۇ: — «سىلەر قەبىھلىكلىرىڭلار ھەم گۇناھلىرىڭلاردا ئۆلگەن بولۇپ، ...»

خۇدا ئادەمئاتىمىز ئېرەم باغچىسىدا: «سەن بۇنىڭ (مەنئىي قىلىنغان مېۋە)دىن يېسەڭ، سەن شۇ كۈندە ئۆلىسەن» دېگەنىدى. ئادەمئاتىمىز گۇناھ سادىر قىلغان كۈندە جىسمانىي جەھەتتىن ئۆلمىگەن بولسىمۇ، ۋۇجۇدىدىكى ئەڭ مۇھىم جەھەتتە، يەنى روھىدا ئۆلدى. دېمەك، ئۇ خۇدانىڭ دوستلۇقى ھەم تونۇشىدىن مەھرۇم قىلىنغان؛ چۈنكى بۇ ئىشلار ئادەمنىڭ روھى ئارقىلىق ئۆزىگە مەلۇم بولىدۇ.

گۇناھنىڭ ئاسارەتلىرىگە ئەسىر بولغان نۇرغۇن كىشىلەر ئۆزلىرىنى: «ئايىغىمىزدىن شامال ئۆتۈپ تۇرىدىغان»، «خېلى جېنىم بار!» دەپ قارىشى مۇمكىن؛ لېكىن ھەقىقىي مۇھىم بولغان ھەربىر خەھەتتىن ئېيتقاندا، ئۇلار ئاللىقاچان ئۆلگەندۇر؛ ئۇلار ھاياتنىڭ ھەقىقىي ئەھمىيىتىدىن مەھرۇمدۇر؛ ھەقىقىي ھايات، يەنى خۇدانىڭ ھاياتى ئۇلارغا نىسبەتەن يات بىر نەرسىدۇر (1:4).

ئىنسانلار مەسىھتە «يېڭى قەلب ۋە يېڭى روھ»نى قوبۇل قىلغاندا، ئۇلار خۇدانى تونۇشقا قايتىدىن مۇيەسسەر بولالايدۇ.

«مەسىھ بىلەن بىللە جان كىرگۈزۈلۈپ، ئۇنىڭ بىلەن تىرىلىپ، كۆتۈرۈلۈپ، ئەرشلەردە ئولتۇرغۇزۇلۇش» (2:5-6).
ئوقۇرمەنلەر پاۋلۇسنىڭ «رىملىقلارغا» يازغان مەكتۇپىنى ئوقۇغان بولسا ئۇنىڭدىكى 6:6 ۋە 11:6دە بۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان ئىبارىلەرنىڭ بار ئىكەنلىكىنى ئەسلەيدۇ. مەسىھ ئۆلگەندە، ئۇ بىز ئۈچۈن ئاتىسىدىن ئايرىلىشى بىلەن گۇناھلارنىڭ جازاسىنى كۆتۈرگەن؛ شۇنداق بولۇپلا قالماي، ئۇ گۇناھنىڭ ئۆزىنىڭ تولۇق مەسىلىسىنى، — يەنى ھەربىر ئادەمدە بولىدىغان، ئۆزىنى باشقۇرۇپ كېلىۋاتقان گۇناھكار تەبىئەتنى بىر تەرەپ قىلغانىدى. مانا بۇ ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرىش ئۈچۈن ئۇ «كونا ئادەم»ىمىزنى ئۆز ئۆلۈمى ئىچىگە ئالغانىدى (ئۇنىڭ خۇدانىڭ ئوغلىنىڭ سۈپىتىدە ھەربىرىمىزنى ئالدىنئالا بىلگەنلىكىنى ئېسىمىزدە تۇتۇشىمىز كېرەك؛ «رىم.» 6:6). ئۇ ئۆلۈمدىن تىرىلگىنىدە، بىز ئۇنىڭ ئىچىگە ئېلىنغانىمىز؛ ئاسمانغا كۆتۈرۈلگىنىدە، ئۇنىڭ ئىچىگە ئېلىنغانىمىز؛ خۇدانىڭ ئوڭ يېنىدا ئولتۇرغىنىدىمۇ، بىز شۇ يەردە ئۇنىڭ ئىچىگە ئېلىنغانىمىز. خۇدانىڭ روھى قەلبىمىزگە كىرگەندە، بۇ ئىشلار بىزدە رېئاللىققا ئايلىنىدۇ. گۇناھنىڭ ئۆزى تېخى كونا تېنىمىزدە («ئەتلىرىمىزدە») تۇرغىنى بىلەن، بىز ئەتنىڭ كۆچىگە يەنە ئەسىر-قۇل ئەمەسمىز؛ ئەكسىچە بىز روھقا تەۋە بولغان يېڭى ئادەملەرمىز؛ شۇنىڭ ئۈچۈن بىز ئۆزىمىزنى توغرا تونۇپ ياشىشىمىز ئىنتايىن زۆرۈردۇر.

«ئۆچمەنلىك» ۋە «بەلگىلىمىلەر بولغان... ئارا تام»نىڭ چېقىۋېتىلىشى» (2:15-16)

ئىناقلىقنى سۆيىدىغان خۇدانىڭ بەرگەن ئەمرلىرىنىڭ ئىنسانلار ئارىسىدا ئۆچمەنلىك پەيدا بولىدىغانلىقى بىزگە غەلىتە ئىش تۇيۇلغىنى بىلەن، ئەمەلىيەتتە ئىش مۇنداق بولدى.
خۇدا ئۆزى چاقىرغان خەلقى بولغان يەھۇدىيلارغا ئۆزىنىڭ ھەققانىيلىقى ئىپادىلەنگەن ئەمرلەرنى بەرگەنىدى. بارلىق ۋىجدانلىق ئادەملەر بۇنداق ئەمرلەر (مەسىلەن: «ساختا گۇۋاھلىق بەرمە»، «يېقىنىڭنى ئۆزۈڭنى سۆيگەندەك سۆيگىن»)گە خۇرسەنلىك بىلەن قارىشى كېرەك ئىدى؛ بىراق خۇدا يەنە ئۆز خەلقى ئىسرائىلغا بەزى باشقا «بەلگىلىمىلەر» دەپ ئاتالغان ئەمرلەرنى بەرگەن. بۇ بەلگىلىمىلەر ھېچقانداق

ئەخلاقىي مەقسەتتە بىرلىمگەن بولۇشى مۇمكىن؛ بەزىلىرى ئادەمنىڭ سالامەتلىكىگە باغلىق، بەزىلىرى «بىشارەت» سۈپىتىدە بىرىلگەن (مەسىلەن، ئىبادەتخانىدىكى ھەرخىل قۇربانلىقلار توغرۇلۇق بەلگىلىمىلەر)؛ بەزىلىرى بەلكىم مەسىھ كەلگۈچە ئۆز خەلقىنى ئەتراپىدىكى ئەللەرنىڭ بۇلغىغۇچى تەسىرلىرىدىن ساقلاش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئەتراپىغا بىر «قاشا»نى قۇرۇش مەقسىتى بىلەن بىرىلگەندى؛ بەزى ئەمرلەرنىڭ بۇ ئۈچ تەرىپىمۇ بار. مەسىھنىڭ كېلىشى بىلەن بۇ «قاشا» كېرەكسىز بولغاندى؛ ئەگەر ئىسرائىل مەسىھ تەرىپىدىن قۇتقۇزۇلغان بولسا، ئۇنداقتا ئۇلار يەنە تائىپە قوشنىلىرىنىڭ بۇلغىغۇچى تەسىرلىرىگە بېقىنىپ كېتىشى مۇمكىن بولمايتتى؛ ئەكسىچە، ئۇلار تولۇپ تاشقان پاك-مۇقەددەس مۇھەببەت بىلەن ئۆز ئەتراپىدىكىلەرگە تەسىر كۆرسىتىشى مۇمكىن بولاتتى. شۇنچە پاسكىنىلىق ئارىسىدا تۇرغان بولسىمۇ، ئۇلاردا پاك-مۇقەددەس تۇرىۋېرىدىغان بىرخىل پاك-مۇقەددەسلىك بار بولاتتى؛ ھەرقانداق ئۆچمەنلىك ۋە نەپرەت ئارىسىدا تۇرغان بولسىمۇ، ئۇلاردا مېھرىبانلىق تۇرىۋېرىدىغان بىرخىل ئۆزگۈرمەس مۇھەببەت بار بولاتتى (شۇڭا ھازىر بارلىق ئېتىقادچىلارغا، ئۇ يەھۇدىي بولسۇن ياكى يەھۇدىي بولمىسۇن، ھېچقانداق «قاشا» كېرەك ئەمەس).

«قاشا» توغرۇلۇق سۆزىمىزگە قايتىپ كەلسەك، بۇ بەلگىلىمىلەر سۈننەت قىلىش، شابات كۈنى قىلىش، بەزى يېمەكلىكلەرنى يېمەسلىك، ئالاھىدە كىيىم-كېچەكلەرنى كىيىش توغرۇلۇق ئەمرلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەسىھ ئۆز ئۆلۈمىدە بۇلارنى بىكار قىلىۋەتكەن، چۈنكى ئۇلارنىڭ ھازىر ھېچقانداق كېرىكى قالمىغاندى. مەسىلە دەل شۇكى، بەلگىلىمىلەر كېرەكسىز قىلىنغىنى بىلەن كۆپ ئادەملەرنىڭ ئۇلارنى قولدىن بەرگۈسى يوق ئىدى؛ چۈنكى ئۇلار مەسىھنى قوبۇل قىلىشقا رازى ئەمەس ئىدى. بەلگىلىمىلەرنىڭ ئۆزى دەھشەتلىك ئۆچمەنلىك مەنبەسى بولۇپ قالغان. بۇنىڭ بىرمۇنچە سەۋەبلىرى بار ئىدى: —

(ئا) خۇدانىڭ خەلقى بەلگىلىمىلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئاجىزلىقى تۈپەيلىدىن چۈشۈرۈلگەنلىكىنى بىلىپ تۇرۇپ، كىچىك پېئىللىق بولۇشنىڭ ئورنىغا بەزىلىرى: «بىز ئالاھىدە ئادەممىز، باشقىلاردىن ئەلا بولغانلىقىمىز تۈپەيلىدىن بەلگىلىمىلەر بىزگىلا چۈشۈرۈلگەن» دەپ ھاكاۋۇرلىشىپ كەتكەنىدى.

(ئە) بۇ ئىش يەھۇدىي ئەمەس ئەللەردە ئۆچمەنلىك پەيدا قىلغان؛ چۈنكى ئەڭ ھاكاۋۇرلىشىپ كەتكەن يەھۇدىيلارنىڭ قىلمىشلىرى يەھۇدىي ئەمەسلەرنىڭكىدىن ھېچقانداق پەرقى يوق ئىدى.

(ب) يەھۇدىي جەمئىيىتىدىكى بەزى دىندارلار ھەددىدىن ئېشىپ «قاشا» ئەتراپىدا يەنە بىر «قاشا» قۇرۇشقا، يەنى خۇدانىڭ بەلگىلىمىلىرىگە يەنە ئۆزلىرىنىڭ كۆپ بەلگىلىمىلىرىنى قوشۇشقا ئىنتىلەتتى؛ ئەمەلىيەتتە بولسا ئۇلار بۇ جەرياندا خۇدانىڭ بەلگىلىمىلىرىدىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئەخلاقىي ئەمرلىرىنى نەزىرىگە ئالماي قويغانىدى. ئىنسانلار ئۇچۇن ئېيتقاندا، «سىرتتىكى ئىشلارنى باشقۇرىدىغان ئەمر-بەلگىلىمىلەر»نى تۇتۇش ھەردائىم پاك دىللىققا ئىنتىلىشتىن كۆپ ئاسانغا چۈشىدۇ. بۇ دىندارلار بولسا «قاشا»دىن تېخىمۇ مەغرۇرلىنىپ كەتكەن؛ ئۇلارغا نىسبەتەن، ئۇنى تاشلاشقا رايى قەتئىي بارمايتتى. «قاشا» بىر تامغا ئايلىنىپ، روسۇل پاۋلۇس دېگەندەك «ئوتتۇرىدىكى ئارا تام» بولغان.

(پ) ھەممىدىن ئېچىنىشلىق بولغىنى، «يات ئەللەر» يەھۇدىيلارنىڭ خۇداسىنىمۇ يەھۇدىيلارغا ئوخشاش دەپ قارىغاچقا، ئۇلار ئۆزلىرى ئويلىغان ئوبراز بويىچە خۇداغا ئۆچ بولۇپ قالغان.

يۇقىرىقىلارنىڭ ھېچقايسىسى خۇدانىڭ نىيىتى ئەمەس ئىدى، ئەلۋەتتە.

بۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى مەسىھ ئۆز ئۆلۈمى ئارقىلىق يوقىتا چىقارغان؛ ئۇ ئىنسانلاردىكى گۇناھنىڭ يىلتىزىنى بىر تەرەپ قىلغاندىن كېيىن، پۈتكۈل ئىنسانىيەت ئۈچۈن «يېڭى قەلب»نى قوبۇل قىلىپ خۇدانىڭ مۇھەببىتىدە، خۇدانىڭ ئىنسانلارغا باغلىغان مۇھەببىتىدە ياشاشتىن باشقا قىلىدىغان ئىش قالمىغان. «بەلگىلىمىلەر»مۇ كارغا كەلمەي، كېرەكسىز بولۇپ قالغان.

«روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر بولغان ئۇل»، «بۇرجەك تېشى» (20:2-21)

پاۋلۇس جامائەتنى «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر بولغان ئۇل»نىڭ ئۈستىگە سېلىنغان، دەيدۇ. «روسۇل» دېگەن سۆز (گرېك تىلىدا «ئاپوستولوس») «ئەۋەتىلگەن» دېگەننى بىلدۈرىدۇ؛ روسۇللار خۇدا تەرىپىدىن «ئەۋەتىلگەن ئادەملەر»، «ئۇلۇق ئادەملەر»دۇر. ئۇلارنىڭ سالاھىيىتى، ۋەزىپىلىرى ھەم خاراكتېرى ئىنجىل «2كور.»دە بىرگە تەپسىلىي كۆرسىتىلىدۇ. ئىنجىلدا جەمئىي بولۇپ ئون ئىككى ئەمەس، بەلكى يىگىرمە تۆت ئادەم «روسۇل» دەپ ئاتىلىدۇ؛ ئىنجىل دەۋرىدە مۇشۇلاردىن باشقا روسۇللار بارمۇ، يوقمۇ، ئېنىق خەۋىرىمىز يوق.

ئۇ ئېيتقان «پەيغەمبەرلەر» قايسى ئادەملەرنى كۆرسىتىدۇ دەپ سورىساق، بۇ خەتتە 5:3دە ئۇ يېڭى ئەھدە (ئىنجىل) دەۋرىدىكى «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر»نى ۋە ئۇلارنىڭ جامائەت توغرۇلۇق ئۆزىنىڭكىگە ئوخشاش ۋەھىيلەرنى قوبۇل قىلغانلىقىنى تىلغا ئالىدۇ. ھالبۇكى، مۇمكىنچىلىكى باركى (ۋە ئۆزىمىز شۇنداق قارايمىزكى) ئۇنىڭ «پەيغەمبەرلەر» دېگىنى ھەم تەۋرات دەۋرىدىكى ھەم ئىنجىل دەۋرىدىكى پەيغەمبەرلەرنى كۆرسىتىدۇ؛ تەۋراتتىكى پەيغەمبەرلەر بىزگە تەۋراتتىكى ۋەھىيلەرنى يەتكۈزگەن، روسۇللار ۋە ئىنجىلدىكى پەيغەمبەرلەر بىزگە ئىنجىلدىكى ۋەھىيلەرنى يەتكۈزگەن؛ جامائەت بولسا خۇدانىڭ بۇ ھەممە ۋەھىيلىرىنىڭ ئۇلى ئۈستىگە سېلىنغان.

بىز دائىم «جامائەت مەسىھنىڭ ئۇلى ئۈستىگە سېلىنغان» دەيمىز. بىراق شۇنى بىلىشىمىز كېرەككى، ھەر دەۋردە جامائەت شۇ دەۋردىكى بىرنەچچە ئادەملەر ئۈستىگە سېلىنىپ كەلگەندۇر؛ بىزنىڭ دەۋرىمىزدە «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر» بارمۇ؟ ئالدامچىلىقتا پاتقان ھازىرقى بۇ دەۋرىمىزدە بۇ توغرۇلۇق بىرنەچچە ئاددىي ئېغىز گەپ قىلىشقا توغرا كېلىدۇ: —

(ئا) جامائەت ئالدى بىلەن بىرىنچى ئەسىردىكى روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر ئېيتقان ۋەھىيلەر ئۈستىگە سېلىنىدۇ. تۆۋەندىكى «بۇرجەك تاش» بولغان مەسىھ توغرىسىدىكى سۆزلىرىمىزنى كۆرۈڭ. جامائەت بۇ ۋەھىيلەر (ئىنجىلدا خاتىرىلەنگەن) نى قولىغا ئېلىپ، كېيىن كەلگەن «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر»نىڭ ھەقىقىي ياكى ساختا ئىكەنلىكىنى ئۆلچىيەلەيدۇ.

(ئە) «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر» جامائەتنىڭ «تۆپىسىدە» ئەمەس، بەلكى «تېگىدە» بولىدۇ. بۇ ئاددىي ھەقىقەت كۆزدە تۇتۇلغان بولسا جامائەتنى «روسۇللۇق» ياكى «پەيغەمبەرلىك» ھوقۇقىدا بولۇۋالغان، كۆپچىلىكنىڭ ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرۈپ «خوجايىن بولۇش»قا نەپسى تاقىلدىغان نۇرغۇنلىغان ئالدامچىلاردىن ساقلايتتى. ھەقىقىي روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر بولسا ھەردائىم باشقىلارنىڭ خىزمىتىدە بولۇشقا ئىنتىلىدۇ؛ ئۇلار مەنسەپ، ھوقۇق، پۇل ياكى شەخسىي مەنپەئەتكە قىزىقمايدۇ. ئىنجىلدىكى روسۇللار كەمتەر (روسۇل يۇھاناننىڭ سۆزلىرى بويىچە) «قېرىنداشلار ئۈچۈن جېنىنى پىدا قىلىشقا تەييار» بولغانلاردىندۇر («1يۇھ.» 16:3). ئۇلارنىڭ كۆڭلىدىكى بىردىنبىر ئىش، ئادەملەرنىڭ خۇدانىڭ «يېڭى ئەھدە»سىنى چۈشىنىپ يېتىش، مەسىھنى تونۇپ خۇدائاتىغا تايىنىپ، ئۇنىڭ ئىرادىسىنى ئۆزلىرى ئۈچۈن پەرق ئېتىشتىن ئىبارەتتۇر («يەر.»

31:31-34، «ئىبر.» 8:8-12). ئىمان يولىدا دەسلەپتىكى باسقۇچلاردا ئادەملەر روسۇل-پەيغەمبەرلەرگە، شۇداقلا تەلىم بەرگۈچىلەرگە ھەم «خۇدانىڭ خەلقىنى باققۇچىلار»غا كۆپ تايانغان بولسىمۇ، خۇدانىڭ ھەقىقىي خىزمەتكارلىرىنى ئۆزگەرمەس مەقسىتى شۇكى - ئادەملەر خۇدانىلا تايانچ قىلسۇن! ئۇلار ئادەملەرنى خۇدانىڭ ۋەھيي-يوليورۇقلىرىنى چۈشىنىشى ئۈچۈن ئۆزلىرىگە تايىنىدىغان قىلىشقا ئىنتىلىدىغانلاردىن ئەمەس: «بىز ھەرگىز ئۆزىمىزنى ئىمان-ئېتىقادىڭلار ئۈستىگە ھۆكۈم سۈرگۈچىلەرمىز دېمەكچى ئەمەسمەن، بەلكى سىلەرنىڭ شاد-خۇراملىقىڭلارنى ئاشۇرۇشقا سىلەرگە ھەمكارلاشقۇچىلارمىز؛ چۈنكى سىلەر ئېتىقاد ئارقىلىقلا مەزمۇت تۇرىسىلەر» (2كور.» 24:1). روسۇللار ياكى پەيغەمبەرلەر جەزمەن ھەربىر جامائەتنىڭ ئۆزلىرىنى «روسۇل» ياكى «پەيغەمبەر» دەپ ئېتىراپ قىلىشىغا ياكى ئورۇن بېرىشىگە قىزىققان ئەمەس. ئىسىم ئەمەس، بەلكى جىسىم مۇھىمدۇر؛ ھەقىقىي جىسمى بار بولغان نەرسىنىڭ ئۆزىنى ئىسپاتلاشنىڭ ھاجىتى يوق؛ بەربىر ئۇنىڭ ھەقىقىي ماھىيىتى ھەممىگە ئايان بولىدۇ.

(ب) ھەممىدىن مۇھىمى، ئەگەر بۈگۈنكى كۈنلەردە روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر بار بولسا، ئەمدى ئۇلارنىڭ بارلىق سۆز-ھەرىكەتلىرى مىلادىيە بىرىنچى ئەسىردىكى روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ (بىز ئۈچۈن ئىنجىلدا خۇدانىڭ يوليورۇقى بىلەن خاتىرىلەنگەن) سۆز-ھەرىكەتلىرىگە تولۇق ماسلىشىشى كېرەك. خۇدانىڭ ئۆزىنىڭ «ئۇل ھەقىقەتلىرى» بولغان ئاخىرقى ۋەھيىلىرى بىرىنچى ئەسىردىكى جامائەتتە بولغان شۇ روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەرگە تاپشۇرۇلغان، ۋە ئۇنىڭ ئىلتىپاتى بىلەن ئۇلارنى ئىنجىلدا خاتىرىلەتكۈزگەندۇر. شۇڭا بۇ زاماندا ھېچقانداق «يېڭى ۋەھيىلەر» كەلمەيدۇ؛ بىراق ھەربىر دەۋردىكى جامائەتلەر خۇدانىڭ سىرلىرى، نەسىھەتلىرى ۋە ئىرادىسىنى ئىگىلەپ، خۇدانىڭ تولۇق شان-شەرىپىدە مېڭىش ئۈچۈن، ئىنجىلدىكى ۋەھيىلەرنى ئۆزلىرىنىڭكى قىلغان روسۇللۇق ۋە پەيغەمبەر سۈپەتلىك ئادەملەرگە ئېھتىياجلىقتۇر. ھەربىر دەۋردە بىز شۇنداق ئۆزلىرىنى پىدا قىلغۇچى «ئۇلۇق» ئادەملەرگە ئېھتىياجلىقمىز؛ ئۇلار كەم بولسا جامائەت قۇرۇلمايدۇ، بۇ خەتتە ئايان قىلىنغاندەك خۇدانىڭ ئۇلۇغ چاقىرىقى ئېلىپ كەلگەن ئالىي ئىستەكلەر ھەربىر ئىشەنگۈچىگە سىڭدۈرۈلمەيدۇ؛ شۇڭا ھەربىرىمىزنىڭ شۇنداق ئادەملەر بىزگە ئەۋەتىلسۇن دەپ دۇئا قىلىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. شۇنىڭدەك بىز خۇدانىڭ بىزنى جامائەتنىڭ «ئۆز جېنىنى قىرىنداشلارغا پىدا قىلىشقا

تەييار» بولغانلاردىن تەركىب تاپقان ئۇلىنىڭ ئىچىگە سېلىشىغا تەييار بولۇشىمىز كېرەك. خۇدادىن مەلۇم بىرخىل ئادەملەرنىڭ بىزگە ئەۋەتىلىپ تەقدىم قىلىنىشى ئۈچۈن دۇئا قىلساق، ئۆزىمىزمۇ دەل شۇ ئادەملەردىن بولۇش ئېھتىماللىقىغا تەييار بولمىساق بولمايدۇ. نېملا دېگەنبىلەن، «خۇدا بۇ دۇنيادىكى ئاجىزلار ئارقىلىق كۈچلۈكلەرنى يوق قىلىشنى، ... ئۆزىنىڭ شان-شەرىپىنى كۆرستىشنى لايىق كۆردى» («1كور.» 27:1). بۇ بىزنى ئەڭ مۇھىم نۇقتىغا ئېلىپ بارىدۇ: —

«بۇرجەك تېشى»

جامائەتنىڭ «بۇرجەك تېشى» بولسا مەسىھتۇر. ھەرقانداق بۈيۈك بىنادا «بۇرجەك تېشى» ئەڭ مۇھىم تاش بولۇپ، بىنانىڭ ئۇلىغا بىرىنچى سېلىنىدىغان تاشتۇر. «بۇرجەك تېشى» سېلىنغاندا بىنانىڭ تۇرىدىغان جايىنى ۋە يۆلىنىشىنى توغرا بېكىتىدۇ؛ ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇلىغا ئاندىن بىنانىڭ ئۆزىگە سېلىنغان بارلىق تاشلار بۇرجەك تېشى بىلەن تويتوغرا توغرىلىنىشى كېرەك؛ مەلۇم تاش ئۇنىڭ بىلەن توغرىلانمىسا، ئۇنداقتا ئۇ لاياقەتلىك بولمايدۇ؛ ئۇنداق بولغاندا، توغرىلانمىغان تاش ئېلىۋېتىلىپ قايتىدىن قويۇلۇشى كېرەك بولىدۇ. بۇ ئىشنىڭ بىزنىڭ جامائەت بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمىزگە قانداق باغلىنىدىغانلىقى ھەممىمىزگە ئايان بولۇشى كېرەك. جامائەتكە قانداق ۋە قەيەردە سېلىنىشىمىز كېرەكلىكىنى بىلىش ئۈچۈن ئاۋۋال مەسىھ بىلەن قانداق «توغرىلانغانلىقىمىز»نى ئېنىقلىشىمىز كېرەك. بىرىنچى ئەسىردىكى روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەرنىڭ ھاياتلىرى بۇرجەك تېشىنىڭ ئۆزى بىلەن توغرىلانغان بولغاچقا «ئۇلۇغ ئادەملەر» بولۇشقا لاياقەتلىك ئىدى. بىزنىڭ دەۋرىمىزدىكى «روسۇللار ۋە پەيغەمبەرلەر»مۇ شۇ ئوخشاش ئۆلچەم بىلەن سىنىلىپ تونۇلىدۇ.

13:3 توغرۇلۇق

«شۇنىڭ ئۈچۈن سىلەردىن ئۆتۈنىمەنكى، مېنىڭ سىلەر ئۈچۈن تارتقان جاپا-جەبىرلىرىم تۈپەيلىدىن پەرىشان بولماڭلار؛ چۈنكى بۇ ئىش سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ»

بۇنىڭ تۆت خىل مەنىسى بولۇشى مۇمكىن: —

(1) پاۋلۇس تۈرمىدە يېتىپ جاپا-جەبىر تارتماقتا ئىدى (ۋە بۇنىڭدىن ئىلگىرىمۇ خۇدانىڭ يولىدا كۆپ جاپا-جەبىر تارتىپ كەلگەنىدى). پاۋلۇسقا باغلىغان مۇھەببىتى تۈپەيلىدىن شۈبھىسىزكى، ئەفەسۇستىكى قېرىنداشلارنىڭ كۆڭلى يېرىم بولغانىدى. ئەمەلىيەتتە خۇدانىڭ «يات ئەللەر»گە كۆپرەك پايدىلىق بولۇشى ئۈچۈن، پاۋلۇسنى تۈرمىگە ياتقۇزۇپ كۆپ ئازاب-ئوقۇبەتلەرنى تارتقۇزۇشى يات ئەلدىكى بۇ ئىشەنگۈچىلەرنىڭ ئۆزىگە نىسبەتەن شۇنچە قىممەتلىك ئىكەنلىكىگە ئىسپات بولىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن «بۇ ئىش (مېنىڭ تۈرمىدە ياتقانلىقىم) سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ» دېگىلى بولىدۇ.

(2) پاۋلۇس ئۇلارغا كۆپرەك پايدىلىق بولسۇن ئۈچۈن تۈرمىدە يېتىۋاتاتتى. بەزى ئىشەنگۈچىلەر: «ئەگەر ئۇلۇغ روسۇل پاۋلۇس تۈرمىدە ياتقان يەردە، بۇ رەھىمسىز رىم ھۆكۈمىتى مېنى قانداق بىر تەرەپ قىلار!» دەپ كۆڭلى سۇ بولۇپ خۇدانىڭ يولىدىن يېنىپ كەتمەكتە ئىدى. لېكىن ئۇلار قورقۇپ كەتمەسلىكى كېرەك ئىدى، چۈنكى پاۋلۇسنىڭ تۈرمىدە يېتىشى تاسادىپىيلىق ئىش ئەمەس، بەلكى خۇدانىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى ئىدى.

شۇنىڭ ئۈچۈن «بۇ ئىش (مېنىڭ تۈرمىدە ياتقانلىقىم) سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ».

(3) پاۋلۇس تۈرمىدە ياتقىنى تۈپەيلىدىن بەزى ئىشەنگۈچىلەر قورقۇپ كېتىپ خۇدانىڭ يولىدىن يانغان بولسىمۇ، ئەفەسۇستىكى ئىشەنگۈچىلەر قورقماي، خۇدانىڭ يولىدىن يانمىغان بولسا، ئۇنداقتا «بۇ ئىش (قورقماسلىقىڭلار، خۇدانىڭ يولىدىن يانماسلىقىڭلار) سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ».

(4) ئەفەسۇستىكى ئىشەنگۈچىلەر پاۋلۇسنىڭ تۈرمىدە يېتىپ جاپا تارتقانلىقى دەل خۇدانىڭ ئۆزى ئورۇنلاشتۇرغان پىلانى ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەي قالسا، ئەلۋەتتە ئۇلار كۆڭلىنى يېرىم قىلىپ مەيۈسلىنىپ كېتىشى مۇمكىن. ئەكسىچە ئۇلار جۈرئەتلىك بىلەن: «سۆيۈملۈك پاۋلۇسىمىزنىڭ تۈرمىدە يېتىشى خۇدانىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشىدۇر» دېگەندە چىڭ تۇرۇۋەرسە، خۇدانى ئۇلۇغلىغان بولىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن يەنە «بۇ ئىش (كۆڭلۈڭلارنى يېرىم قىلماسلىقىڭلار) سىلەرنىڭ شان-شەرىپىڭلار بولىدۇ».

بىزنىڭچە بىرىنچى ھەم ئىككىنچى چۈشەنچىلەر 3-بابنىڭ ئالدىنقى ئايەتلىرىدىكى ئىبارىلەرگە ئەڭ ئۇيغۇن بولغاچقا، ئىككىسى ئوخشاشلا توغرىدۇر (مەسىلەن، «سىلەر

«يات ئەلدىكلەر» ئۇچۇن...»، «سىلەرگە خۇدانىڭ شەپقىتىنى ئىلىپ باردىغان غوجىدارلىقىم...» دېگەندەك شەكىلدىكى مەزمۇنلارنى كۆرۈڭ (3:1، 2، 8)نى كۆرۈڭ).

يەتتە بىرلىك (4:4-7)

ئەسىردىن-ئەسىرگە ئىشەنگۈچىلەر بۇ «يەتتە بىرلىك» (بىر تەن، بىر روھ، بىر ئۈمىد، بىر رەب، بىر ئېتىقاد، بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش، بىر خۇدائاتا»)نىڭ بۇ خەتنىڭ مېغىزى ئىكەنلىكىگە، خەتنىڭ جەۋھىرى بولغان ئەڭ چوڭقۇر ھەقىقەتلەرنىڭ بۇ «يەتتە بىرلىك» ئىچىگە مۇجەسسەملەشكەنلىكىگە ئىشىنىپ كەلدى.

بىز مۇشۇ يەردە بۇ ئايەتلەرگە شەرھ قىلماقچى ئەمەسمىز، پەقەت ئۇلاردىكى ئاددىي بىر ئاچقۇچلۇق ھەقىقەتنى كۆرسەتمەكچىمىز — بىرلىكلەرنىڭ مەركىزى بولسا «بىر رەب»، دېمەك مەسىھ، — ئۇ بولسا بىرلىكلەرنىڭ ئاچقۇچىدۇر، دەپ ئىشىنىمىز: —

(i) بىر تەن — مەسىھنىڭ تېنى

(ii) بىر روھ — مەسىھنىڭ روھى

(iii) بىر ئۈمىد — مەسىھنىڭ ئۈمىدى («ئىبر.» 2:12، «يەش.» 11:53)

(iv) بىر رەب — مەسىھ

(v) بىر ئېتىقاد — مەسىھنىڭ ئۆزىنىڭ ئىشەنچ-ئېتىقادى («گال.» 20:2 ۋە ئىزاھاتىنى، شۇنداقلا «گالاتىيالىقلارغا»دىكى «قوشۇمچە سۆز»نى كۆرۈڭ)

(vi) بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش — مەسىھنىڭ چۆمۈلدۈرۈلۈشى («مار.» 10:38-39، «لۇقا» 12:49-50).

(vii) بىر خۇدائاتا — مەسىھنىڭ خۇداسى ھەم ئاتىسى

مۇشۇ يەردە بىز «بىر ئېتىقاد» ۋە «بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش» ئۈستىدە توختىلىمىز.

«ئىمان-ئېتىقاد بىردۇر» (گرېك تىلىدا «بىر ئېتىقاد باردۇر»)

ئېتىقاد شەكىللىنىشى ئۈچۈن ئادەمنىڭ زېھنى نۇرغۇن ھەقىقەتلەرنى قوبۇل قىلىشى كېرەك، ئەلۋەتتە؛ بىراق ئېتىقاد بولسا بۇ ئىشنىڭ ئۆزى ئەمەس؛ ئېتىقاد بولسا ئادەمنىڭ ھەممىگە قادىرنىڭ ھەربىر ئەمرىگە، يولیورۇقى ۋە ۋەدىسىگە قۇچاق ئېچىش ئۈچۈن ئۇنىڭغا پۈتكۈل ۋۇجۇدىنى تاپشۇرۇپ بويسۇنۇشتىن ئىبارەتتۇر. بۇ يەردە ئېيتىلىۋاتقان «بىر ئېتىقاد» بولسا ھەممە ئىشەنگۈچىلەر قوبۇل قىلىدىغان ئەقىدىلەر ئۇيۇشمىسى ئەمەس (گەرچە مۇشۇنداق بىر ئۇيۇشمىدا قولايلىق بولسىمۇ)، بەلكى «مەسىھنىڭ ئېتىقادى» ياكى «ئىشەنچ-سادىقلىقى»نى كۆرسىتىدۇ. پاۋلۇس بۇنى خەتتە 12:3دە تىلغا ئالىدۇ: «ئۇنىڭ ئىشەنچ-سادىقلىقى ئارقىلىق بىز جاسارەتكە ھەم خۇدانىڭ ئالدىغا خاتىرجەملىك بىلەن كىرىش ھوقۇقىغا ئىگە بولدۇق». مەسىھنىڭ ئىشەنچ-سادىقلىقى ئارقىلىق، يەنى ئۇنىڭ ئاتىسىنىڭ بارلىق سۆز-كالامىغا مۇتلەق بويسۇنۇپ بېقىنىشى ئارقىلىق بىز قۇتقۇزۇلدۇق؛ ۋە يەنە بۇ ئېتىقادىدا، — ئۇنىڭ ئېتىقادىدا، يەنى ئۇنىڭ «ئىشەنچ-سادىقلىقى»دا ھەممىمىز بىرلىككە كەلتۈرۈلىمىز.

«بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش»

روسۇل پاۋلۇس بۇ يەردە تىلغا ئالغان «چۆمۈلدۈرۈلۈش» سۇغا چۆمۈلدۈرۈلۈش ئەمەس، ياكى سۇغا چۆمۈلدۈرۈلگەن ئىشەنگۈچىلەرگە ۋەدە قىلىنغان «مۇقەددەس روھقا چۆمۈلدۈرۈلۈش»مۇ ئەمەس؛ ئۇ چوقۇم ئەيسا مەسىھ ئۆزۈمىزنىڭكى دەپ ئاتىغان ئۆلۈغ چۆمۈلدۈرۈلۈشتۇر؛ مەسىلەن، «لۇقا» 12:49-50 —

«مەن يەر يۈزىگە ئوت تاشلاپ تۇتاشتۇرۇشقا كەلدىم ۋە بۇ ئوتنىڭ تۇتىشىشىغا نەقەدەر تەقەززامەن! لېكىن مەن ئالدى بىلەن بىر چۆمۈلدۈرۈش بىلەن چۆمۈلدۈرۈلۈشۈم كېرەك ۋە بۇ چۆمۈلدۈرۈلۈشۈم ئەمەلگە ئاشۇرۇلغۇچە ئىنتايىن قىينىلىمەن!».

شۈبھىسىزكى، بۇ «چۆمۈلدۈرۈلۈش» ئۇنىڭ كرېستكە مىخلىنىپ جاپا تارتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ جاپا «ئادا قىلىنمىغان» بولسا، گۇناھلارنىڭ كەچۈرۈم قىلىنىشى مۇمكىن

ئەمەس ئىدى، ھەمدە ئۇ تىلغا ئالغان ئۇلۇغ ئوت — مۇقەددەس روھنىڭ ئۇلۇغ ئوتى — مۇھەببەتنىڭ، مۇقەددەسلىكنىڭ خۇداغا كۆيۈپ-پىشقان ئوتى يەر يۈزىدىكى ئىنسانلارنىڭ قەلبىگە كېلەلمەيتتى. ئۇ مۇشۇ ئوتنىڭ پۈتكۈل دۇنيادا يېقىلىشىغا تولىمۇ ئىنتىزار بولغان ئىدى.

ئۇ زادى نېمىگە چۆمۈلدۈرۈلدى دېگەن مەسىلىگە كەلسەك، ئۇ بىزنىڭ گۇناھلىرىمىز ۋە شەرمەندىچىلىكىمىزنى بىر تەرەپ قىلىش ئۈچۈن ئۇ بارلىق گۇناھ، شەرمەندىچىلىك ۋە ئۆلۈملەرگە چۆمۈلدۈرۈلگەنىدى؛ ئۇ بىزنىڭ بارلىق ئۆلۈملىرىمىزنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان. ئۇنىڭ «ئۆلۈملىرى» دېگەن سىرلىق سۆز تىلغا ئېلىنغان «يەش.» 9:53نى كۆرۈڭ. «2كور.» 21:5نى كۆرۈڭ: «گۇناھقا ھېچ تونۇش بولمىغان كىشىنى خۇدا بىزنى دەپ گۇناھنىڭ ئۆزى قىلدى؛ مەقسىتى شۇكى، بىزنىڭ ئۇنىڭدا خۇدانىڭ ھەققانىيلىقى بولۇشىمىز ئۈچۈندۇر». بىزنىڭ گۇناھىمىزنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىشى ئاتىسىدىن ئايرىلىشتىن — يەنى دوزاختىكى كىرىشىنىڭ ئۆزى ئىدى. كرېستكە مىخلانغاندا ئۇ بارلىق دوزاخلىرىمىزنى ئۆز ئۈستىگە ئالغان. بۇ نېمىدېگەن ئازابلىق، نېمىدېگەن ئاجايىب بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش-ھە! نېمىدېگەن زور غەلىبە بۇ-ھە! بۇ بىز ئۈچۈن ئاجايىب بەخت-سائادەتتۇر!

ئەمدى سىۋغا چۆمۈلدۈرۈلگەندە نېمە قىلىمىز؟ بۇ پاۋلۇس «رىم.» 6:3دە دېگىنىدەك «مەسىھ ئەيساغا كىرىشكە چۆمۈلدۈرۈلگەن بولساق، ئۇنىڭ ئۆلۈمى ئىچىگە چۆمۈلدۈرۈلگەن» بولىمىز ئەمەسمۇ؟ بۇ چۆمۈلدۈرۈلۈشتە، بەدىنىمىزنىڭ تولۇق سۇغا غەرق قىلىنىشىغا رازىمىز؛ بىراق بۇ ئىشنىڭ تېگىدە خۇدا ئۆز روھى ئارقىلىق «ماڭا مەسىھنىڭ ئۆلۈمىدىن، ئۇنىڭ ئۇلۇغ چۆمۈلدۈرۈلۈشىدىن نېسىۋە بەرگەيسەن» دېگەن جەددىي ئىلتىجايىمىز بار ئەمەسمۇ؟ («1پېت.» 3:18-22) — تىلىكىمىز، خۇدانىڭ روھىمىزنى مەسىھنىڭ ئۆلۈمىگە ۋە ئۇنىڭدىكى بارلىق مۇۋەپپەقىيەتلەرگە چۆمدۈرۈپ بېرىش، بىزنى پۈتۈنلەي يېڭى ئادەم قىلىپ يارىتىشىدىن ئىبارەتتۇر. مانا ھەممىمىزگە كېرەك بولغان ئۇلۇغ چۆمۈلدۈرۈلۈش — مۇقەددەس كىتابتىكى باشقا يەرلەردە ئۇ «روھقا چۆمۈلدۈرۈلۈش»، «مۇقەددەس روھقا چۆمۈلدۈرۈلۈش» دەپ ئاتىلىدۇ؛ بۇ ئىش مەسىھنىڭ ئۆزىنىڭ چۆمۈلدۈرۈلۈشى ئارقىلىق ۋۇجۇدقا كېلىدۇ.

«بىر چۆمۈلدۈرۈلۈش» بار — ئۇ بولسىمۇ مەسىھنىڭ چۆمۈلدۈرۈلۈشىدۇر.